

خلاصه راهنمای معلم کتاب عربی پایه دهم

مقدمه: برنامه ریزان درسی به هنگام تدوین برنامه هایشان تلاش می کنند تا رویکرد تألیف کتاب جدید و نیز روش های تدریس مورد انتظار خود را تبیین کنند، و یکی از اسناد بسیار مؤثر در این راه، کتاب راهنمای معلم است. در نظام آموزشی ایران، معلمان برای تدریس عموماً به کتاب درسی متکی هستند و کمتر در باره شیوه های تدریس و یادگیری و امکان تعدیل محتوای کتاب درسی و مطابقت آن با نیازهای دانش آموزان می اندیشند. با تغییر رویکرد کتاب های درسی عربی به صورت « پرورش مهارت های چهار گانه زبانی به منظور فهم بهتر قرآن و متون دینی و زبان و ادبیات فارسی » بسیاری از دبیران تاکنون در دوره اول متوسطه در پی دانش افزایی خویش برآمده اند. آگاهی از رویکرد و شیوه های تدریس کتاب نونگاشت، لازم است. تدریس بدون اطلاع داشتن از اهداف کتاب درسی، موفق نیست. فلسفه آموزش عربی در ایران چیست؟

در اصل شانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اینگونه آمده است:
« از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است، * این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس ها و در همه رشته ها تدریس شود.
در « برنامه درسی ملی » در مورد قلمرو حوزه درس عربی چنین آمده است:
« ... آشنایی با زبان عربی و مشخصاً مهارت های چهارگانه زبانی، یعنی خواندن، گوش کردن، نوشتن و سخن گفتن در این حوزه به میزانی است که دانش آموز را در درک معنای آیات قرآن کریم، کلام معصومین و متون دینی و فرهنگ اسلامی کمک کند و در تقویت زبان فارسی او مؤثر باشد.»

در « برنامه درسی عربی » نیز در باره رویکرد و شیوه نگارش کتاب درسی آموزش زبان عربی چنین آمده است:

- ۱ - رویکرد « پرورش مهارت های زبانی برای فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی » و حاکمیت بخشی درک مطلب، کاربرد واژگان و متن محوری به جای قاعده محوری.
  - ۲ - کاستن از حجم قواعد و چشم پوشی از قواعدی که امکان نادیده گرفتن آنها در این فرآیند آسیمی به رویکرد فهم عبارت و متن وارد نمی سازد، * در عوض توجه بیشتر به متن و واژگان پر کاربرد و کلیدی.
- شایستگی مورد نظر برنامه درسی از دانش آموزان:
- برنامه درسی زبان عربی انتظار دارد دانش آموزان بتوانند در پایان دوره اول متوسطه به فهم عبارات کوتاه و ساده به کار رفته در متون دینی و ادبی و در پایان دوره دوم متوسطه به فهم ساختارها و متونی با گستردگی بیشتر نسبت به دوره اول متوسطه دست یابند.

دانش آموز در دوره اول متوسطه، حدود ۸۵۰ واژه و در عربی زبان قرآن (۱) حدود ۳۵۰ واژه پر بسامد و پر کاربرد را میخواند. پس با توجه به تکرار واژه ها در کتابهای اول متوسطه، در واقع هدف کتاب دهم، آموزش ۱۲۰۰ واژه پر بسامد زبان عربی است. واژه های استفاده شده در دروس مختلف یک پایه و نیز در پایه های بعد تکرار می گردند تا به تدریج ملکه ذهن دانش آموز شود. در گزینش واژگان به پر بسامد بودن آن در قرآن، متون معارف اسلامی و زبان و ادبیات فارسی توجه لازم شد.

شبکه مفهومی کتاب های عربی دوره اول متوسطه و عربی دهم

شبکه مفهومی کتاب هفتم

پایه	واژگان	ساختار زبان	متون و عبارات	مهارت سخن گفتن
هفتم	آموزش حدود ۴۰۰ واژه و اصطلاح پر کاربرد و ساده	- اسم اشاره - فعل ماضی - ادوات استفهام - اسم از نظر عدد و جنس - اعداد اصلی ۱ تا ۱۲	- آیات کلام الله مجید - احادیث معصومین - داستان کوتاه - رنگ ای اصلی - روزهای هفته - فصل ها	- سلام و احوال پرسی - آشنایی با همدیگر - خدا حافظی - تعارفات - در شهرهای زیارتی - در بازار - پرسش از جای چیزی یا کسی - آدرس پرسیدن - پرسش از ماهیت چیزی و نحوه پاسخ بدان - پرستش از کیستی و پاسخ به آن و معرفی خود - پرسش از رنگ .

شبکه مفهومی کتاب هشتم

پایه	واژگان	ساختار زبان	متون و عبارات	مهارت سخن گفتن
هشتم	آموزش حدود ۲۰۰ واژه و اصطلاح پر کاربرد و ساده و تکرار واژگان پایه هفتم (در مجموع حدود ۶۰۰ کلمه)	- فعل مضارع - بقیه ادوات استفهام (لماذا، متى، كيف) - اعداد ترتیبی یکم تا دوازدهم - فعل مستقبل - ترجمه داشتن (عندی...)	- آیات کلام الله مجید - احادیث معصومین - داستان کوتاه - دوستیابی - ارزش ها و فرهنگ جامعه .	- معرفی افراد به همدیگر - وعده های غذایی - پرسش از زمان و پاسخ بدان (اوقات شبانه روز، ماه و ...) - پرسش از علت چیزی و پاسخ بدان - پرسش از چگونگی کاری یا چیزی - مشاغل و پرسش از شغل.

شبکه مفهومی کتاب نهم

پایه	واژگان	ساختار زبان	متون و عبارات	مهارت سخن گفتن
	آموزش حدود ۲۲۰ واژه و	- فعل امر - فعل نهی - معادل ماضی استمراری	- آیات کلام الله مجید - احادیث	- نحوه درخواست - بازداشتن کسی از کاری - احترام به قوانین جامعه مانند راهنمایی و

نهم	اصطلاح پر کاربرد و ساده و تکرار واژگان پایه هفتم و هشتم (در مجموع حدود ۸۵۰ کلمه)	- ترکیب اضافی و وصفی - ساعت خوانی - وزن و روف اصلی	معصومین - یک شعر عربی - داستان کوتاه - ضرب المثل - آداب و مهارت های - در مراکز زیارتی و دیدنی - متن علمی.	راندگی - در سفر زیارتی
-----	--	--	---	---------------------------

شبکه مفهومی کتاب دهم

پایه	واژگان	ساختار زبان	متون و عبارات	مهارت سخن گفتن
دهم	آموزش حدود ۳۵۰ واژه و اصطلاح پر کاربرد و تکرار واژگان عربی دوره اول متوسطه (در مجموع حدود ۱۲۰۰ پر کاربرد کلمه)	نام عربی صیغه برای رشته های علوم انسانی و معارف اسلامی ذکر می شود. (در سایر رشته ها نام صیغه ذکر نمی شود). - تکمیل مبحث اعداد که قبلا ۱ تا ۱۲ خوانده شده و اعداد اصلی تا صد و ترتیبی تا بیستم ادامه می یابد. - فعل هایی که معادل ماضی اول شخص مفرد آنها بیش از سه حرف است به همراه مصدرهایشان. (ثلاثی مزید) در رشته های علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی نام ثلاثی مزید و مجرد ذکر می شود، ولی در سایر رشته ها خیر. - جمله اسمیه (تشخیص مبتدا و خبر) و جمله فعلیه (تشخیص فعل و فاعل و مفعول) معانی حروف جرّ و تشخیص جار و مجرور در رشته انسانی و معارف ذکر مرفوع ، منصوب، مجرور و	ساخت ترکیب ها مدّ نظر نیست در رشته های علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی نام اعراب کلمات یعنی مرفوع، منصوب، مجرور و مجزوم ذکر می شود ولی در سایر رشته ها خیر. - آیات کلام الله مجید - احادیث معصومین - یک شعر عربی - داستان کوتاه - ضرب المثل - سبک زندگی و آداب و مهارت های - متن علمی - متن اجتماعی - متن ادبی.	- آشنایی با همدیگر - در فرودگاه - گفتگو با راننده در شهر زیارتی - در هتل.

۶. سنجش مهارت های زبانی بر این مبنا صورت می گیرد:

روان خوانی، ترجمه عبارات از عربی به فارسی، یادگیری عبارات و مصطلحات پربسامد و مهم زبان عربی برای تقویت مهارت سخن گفتن (به صورت پرسش و پاسخ میان دبیر و دانش آموز یا در میان دانش آموزان)

اصول کلی یاددهی-یادگیری عبارت است از :

- قرائت: در درس عربی روخوانی جایگاه خاصی دارد، از این رو، معلم باید از توانایی درست خوانی و روان خوانی برخوردار باشند.
- ترجمه : نظر به جایگاه ارزشمند در آموزش زبان عربی شایسته است از الگوها و شیوه هایی کارساز برای آموزش ترجمه بهره گرفته شود .
- قواعد: آنچه یک دانش آموز عرب در زمینه قواعد نیاز دارد با نیاز یک دانش آموز ایرانی فرق دارد . توجه به قواعد کاربردی و یافتن شاهد از متن مورد تاکید است. باید در این باره شایسته و بایسته است که :
۱. از تاکید بر حفظ قواعد پرهیز گردد.
  ۲. الگوی دانش آموز محور انتخاب گردد، تدریس متکلم وحده در آموزش زبان نادرست است.
  ۳. بروشهای اکتشافی و پرسش و پاسخ در این بخش در یادگیری تاکید شود.
  ۴. به آموخته های پیشین دانش آموز توجه گردد.
  ۵. قواعد عربی به دستور زبان فارسی پیوند بخورد و آموزش قواعد برای فهم بهتر بومی سازی شود.
  ۶. به امثال و حکم در این حیطه استشهاد شود، زیرا از زیباترین سخنان در هر ادبیاتی هستند و در زبان عربی زیباترین شاهد از قرآن و حدیث است.
  ۷. پاره ای از مباحث دستوری در دریافت معنا تأثیر چندانی ندارند، لذا برخی قواعد مانند غیر منصرف حذف می شود. ۸. قواعد باید خدمتگزار فهم عبارات و متون باشند.

تمرین ها:

در هر درس تمرینات مناسبی طراحی شده است و انتاب روش های فعال و مشارکتی در تمرینات، گریزناپذیر است. معلم در این بخش نقش راهنما را ایفا می کند.

ارتباط افقی برنامه با سایر حوزه های یادگیری

درس عربی زبان قرآن با دروس زیر پیوند یا همانندی بیشتری دارد:

دین و زندگی ۲. زبان و ادبیات فارسی ۳. زبان انگلیسی

ارتباط این دروس با درس عربی از نوع نظری یا عملی است که به آنها اشاره می شود.

دین و زندگی: از برنامه درسی دین و زندگی و قرآن دوره دبستان و دوره اول متوسطه انتظار می رود:

توانایی لازم را برای درست خوانی و روان خوانی طی آموزش قرآن در دوره ابتدایی و دوره اول متوسطه ایجاد کند.

در زمینه ترجمه و درک و فهم آیات قرآن کریم دقت شود آنجا که دریافت معنا وابسته به یادگیری ساختارهای زبانی جمله و نیز ذخیره واژگانی است، بستر این موضوع در درس زبان عربی فراهم شده باشد.

به هنگام استشهاد به آیات، احادیث و روایات به آموخته های درس عربی دانش آموزان توجه شود.

در محدوده قواعد صرفی و نحوی و فنون ترجمه که مربوط به درس عربی است، دخالت نشود و درس آموزش قرآن وظیفه اصلی و مقدس قرائت صحیح را بر عهده گیرد. وظیفه تدبیر در قرآن بر عهده درس دین و زندگی، و آموزش زبان برعهده درس عربی است.

در نگارش کتاب های نونگاشت به متون موجود در کتب عربی توجه شود. متون تکراری نشان دهنده ناهماهنگی برنامه ریزان است.

زبان و ادبیات فارسی: از برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی انتظار می رود: برجایگاه مهم زبان عربی به عنوان زبان دین و فرهنگ اسلامی طی متونی در کتاب درسی تأکید کند و لزوم یادگیری زبان عربی را در جهت فهم عمیق تر و مؤثرتر زبان و ادب فارسی یادآور شود. در بیان پیوند میان دو زبان، اشعار ملمّع شاعران و شاهکارهای ادبی نثر نویسندگان ایرانی به زبان عربی را در محتوای آموزشی بگجاند. از آنجا که عربی، انگلیسی و فارسی سه زبان هستند، همکاری میان این سه گروه لازم است. انتظار می رود در بخش گرامر به کتب دستور زبان فارسی و بخش قواعد عربی مراجعه کند. شایسته است متونی که در هر سه کتاب آمده است تکراری نباشد.

توصیه های اجرایی برنامه

- شیوه های گسترش و تقویت برنامه درسی
۱. استفاده از بسته آموزشی
  ۲. آگاه سازی اولیای دانش آموزان
  ۳. انجمن های علمی معلمان
  ۴. دبیرخانه راهبری کشوری درس عربی و پایگاه کیفیت بخشی فرایند آموزش عربی
  ۵. وبگاه گروه درسی عربی
  ۶. جشنواره کتاب رشد
  ۷. نقد و بررسی کتاب های درسی

بخش سوم: طرح درس

طرح درس روزانه پیشنهادی – کتاب مشترک عربی زبان قرآن (۱) پایه دهم

نوشتن طرح درس به منظور سازماندهی به روش تدریس و استفاده از تجربیات دیگران است. شایان ذکر است بیشتر دبیران توانا پس از چند سال تدریس عملاً طرح درس را در ذهن خود دارند. در طرح درس باید به ارزشیابی مستمر و دریافت بازخورد از یادگیری دانش آموز که در چنین آموزشی روی می دهد توجه شود.

فرآیند آموزش: مراحل تدریس و تنظیم محتوا (۷۵ دقیقه از ۹۰ دقیقه)

زمان	شرح	مراحل تدریس	
۳	۱ - سلام و احوال پرسی ۲ - حضور و غیاب ۳ - قبل از شروع تدریس معلم باید روش های مربوط به یاددهی و یادگیری مورد نظر خودش را مشخص کند.	معارفه	۱
۵	اهمیت آموختن عدد را در هر زبانی برای دانش آموز شرح می دهیم. ۱ - اشاره به کتاب گران سنگ و پر حجم «المواعظ العددیة» نوشته علامه عاملی که احادیث دارای عدد را آورده است. ۲ - اشاره به نقش عدد در سفرها موقع خرید، در هتل هنگام تحویل گرفتن کلید اتاق که باید شماره را گفت، و اینکه هر کس می خواهد زبانی را بیاموزد عددها را حتما یاد می گیرد، چون از مهمترین مباحث هر زبانی است.	ایجاد انگیزه	۲
	در ادامه پرسش و پاسخ های بالا می گوئیم: دانش آموزان گرامی، در این درس با این موضوعات آشنا می شویم.	معرفی	۳

	سخنان پیامبر اسلام(ص) که در برگزیده عدد است برای نشان دادن پر بسامدی مبحث عدد. مبحث عدد در زبان عربی.	درس و بیان اهداف	
--	---	------------------	--

۴۵	درس در ۳ جلسه تدریس می شود. جلسه نخست: روخوانی با کمک کتاب گویا + ترجمه متن با کمک واژه نامه + درک مطلب جلسه دوم: إعلموا + فن الترجمة + حوار جلسه سوم: حل تمرین + بخش پژوهش	شروع تدریس و ارائه درس	۴
۵	دانش آموزان با قلم رنگی خلاصه درس را رنگی کنند. خلاص درس را یکی از دانش آموزان بیان می کند اگر نتوانست معلم کمک می کند.	خلاصه درس و نتیجه گیری	۵
۱۰	این موارد را از دانش آموزان می خواهیم: ۱ - عددهای اصلی از یک تا بیست را بشمارد. ۲ - عددهای ترتیبی یکم تا بیستم را بشمارد.	ارزشیابی بعد از تدریس	۶
۲	حلّ داوطلبانه تمرینات درس به منظور آمادگی بهتر در جلسه آینده.	تکلیف	۷
۳	تهیه روزنامه دیواری یا وبلاگ و نوشتن چند حدیث عددی بنا به تشخیص دبیر ، یافتن وبلاگ ، وبگاه ، نرم افزار و....	معرفی فعالیتهای خلاقانه	۸
۷۵			

جدول زمان بندی سالانه پیشنهادی کتاب عربی زبان قرآن (۱) پایه دهم						
فعالیت	درس	تاریخ	جلسه	هفته	ماه	
معارفه، تدریس احتمالی درس ۱+ کلیپ این درس+قرائت + ترجمه	۱		۱	اول		نیم سال اول
حل تمرین درس ۱(در انسانی نام صیغه ها)	۱		۲	دوم	مهر	

ادامه تمرینها	۱		۳	سوم	
آزمون کتبی کوتاه یا ادامه تمرین درس ۱ + پژوهش	۱		۴	چهارم	
قرائت + ترجمه درس ۲ + درک مطلب	۲		۵	اول	آبان
إعلموا + فن الترجمة درس ۲	۲		۶	دوم	
حل تمرین درس ۲ + پژوهش	۲		۷	سوم	
قرائت + ترجمه درس ۳ + درک مطلب + کلیپ مطر السمک	۳		۸	چهارم	
إعلموا + فن الترجمة درس ۳ + حوار	۳		۹	اول	
حل تمرین درس ۳ + پژوهش	۳		۱۰	دوم	آذر
قرائت + ترجمه درس ۴ + درک مطلب	۴		۱۱	سوم	
إعلموا + فن الترجمة درس ۴ + حوار	۴		۱۲	چهارم	
حل تمرین درس ۴	۴		۱۳	اول	
برگزاری امتحانات نوبت اول	امتحانات		۱۴	دوم	دی
برگزاری امتحانات نوبت اول	امتحانات		۱۵	سوم	
قرائت + ترجمه درس ۵ + درک مطلب	۵		۱۶	چهارم	

طرح درس سالانه						
فعالیت	درس	تاریخ	جلسه	هفته	ماه	
إعلموا + فن الترجمة+ حوار	۵		۱۷	اول	بهمن	نیم سال دوم
حل تمرین درس ۵+ پژوهش	۵		۱۸	دوم		
قرائت + ترجمه درس ۶+ درک مطلب	۶		۱۹	سوم		
إعلموا درس ۶ + فن الترجمة+ حوار	۶		۲۰	چهارم		
حل تمرین درس ۶+ پژوهش	۶		۲۱	اول	اسفند	
قرائت + ترجمه درس ۷+ درک مطلب	۷		۲۲	دوم		
إعلموا درس ۷ + حوار	۷		۲۳	سوم		
حل تمرین درس ۷+ پژوهش	۷		۲۴	چهارم		
تعطیلات نوروز	—		۲۵	اول	فروردین	
تعطیلات نوروز	—		۲۶	دوم		
قرائت + ترجمه درس ۸+ درک مطلب	۸		۲۷	سوم		
إعلموا درس ۸ + حوار	۸		۲۸	چهارم		
حل تمرین درس ۸+ پژوهش	۸		۲۹	اول		

رفع اشکال از نیمه اول کتاب تا پایان درس ۴	دوره		۳۰	دوم	اردیبهشت
رفع اشکال از نیمه دوم کتاب درس ۵ تا آخر کتاب	شفاهی		۳۱	سوم	
حل نمونه سؤال امتحان پایان سال	امتحان		۳۲	چهارم	

کتاب درسی مشترک عربی زبان قرآن (۱) پایه دهم را در ۲۴ جلسه بدون احتساب دو هفته تعطیلات نوروز میتوان تدریس کرد.

- توجه: جدول مربوط به بارم بندی و نمونه سوال امتحانی کتاب مشترک در صفحات ۲۲ تا ۲۵ کتاب راهنما وجود دارد .
  - **تذکرات مهم:** برای طراحی سوال در نوبت اول و دوم و میان نوبت، رعایت نکات زیر ضروری است.
    - (۱) تمام عبارات حرکت گذاری شود. (۲) بار اصلی سوالات ترجمه از عربی به فارسی باشد.
    - (۳) طرح سوال رد هر نوبت از ۲۰ نمره است. (۴) در بخش قواعد مبنی تشخیص است .
    - (۵) در آزمون مهارتهای شفاهی (مکالمه) میتوان از این سؤالات مطرح کرد:
      - من این أنت؟ کم عمرک؟ کیف حالک؟ این بیتک؟ أی فاکهه تُحبُّ؟ متی ترجعُ إلى البيت؟ کم الساعة؟
      - ما هو لون الباب؟ ؤماذا تدرُس؟ ماذا تأکل للغداء؟ هل أنت نشیط؟ أ دفتَر علی المنضدة أم کتاب؟
    - (۶) ترجمه جمله یا کلمه از فارسی به عربی در هیچ آزمون یا مسابقه ای طراحی نشود.
    - (۷) در بحث اعداد مطابقت عدد و معدود از اهداف نیست.
    - (۸) در تشخیص فاعل، مفعول، مبتدا و خبر در جمله، نهادن اعراب رفع و نصب از اهداف کتاب نیست.
    - (۹) در تشخیص مشتقات ذکر جامد و مشتق لازم نیست اما ذکر نوع مشتق لازم است.
    - (۱۰) ملاک نمره شفاهی، آخرین و بهترین وضعیت مهارت شفاهی دانش آموز است.
    - (۱۱) حفظ عین مکالمات دشوار است و دانش آموز میتواند با ذوق و سلیقه خود تغییراتی در متن ایجاد کند.
- توجه: بارم بندی امتحان کتبی عربی زبان قرآن(۱) رشته انسانی در ۳۱ تا ۳۴ کتاب راهنما موجود است.
- در تشخیص فاعل، مفعول، مبتدا و خبر در جمله، برای رشته انسانی ذکر نام آنها کافی است.

تذکرات:

- ۱- طرح سوال درباره افعالی مانند "تَعَلَّمُوا" که ماضی و امر آنها یکسان است باید در جمله ویا باقرائن همراه باشد.
- ۲- تشخیص و ترجمه انواع افعال: (ماضی ساده ، استمرار، ماضی منفی، مضارع منفی ،مستقبل ،مصدر درجمله.
- ۳- استفاده از افعال صحیح و سالم در جمله.اگر سوالی از معتل طرح شده باید بدون تغییر و اعلال باشد.
- ۴- مطابقت عدد و معدود و ویژگی معدود هدف نیست فقط حفظ اعداد ملاک است.
- ۵- تشخیص ضمیر و اسم اشاره مناسب برای جای خالی درجمله باید براساس قرائن باشد. کاربرد ضمیر منفصل منصوب ش، اسم اشاره مثنی هذان وهذین ، کاربرد تلک و هذه برای اسم غیر عاقل هدف نیست.
- ۶- در تشخیص فاعل ، مفعول ، مبتدا و خبر در جمله ذکر نام اعراب آنها کافی است.(در عربی تخصصی: (فاعل مرفوع به ضمه) درعربی مشترک(فاعل).

- ۷- شکل هدف کتاب نیست: «جاء سعید» چنین عبارتی داده شود و اعراب روی آن نهاده شود، درست نیست.
- ۸- سوالات دربخش مکالمه: ۱- طرح سوال از تصویر ارائه شده ۲- ساختن یک جمله از کلمات پراکنده از جملات حواریات کتاب ۳- پرکردن جای خالی در مکالمه. و ارائه کلمات با دادن دو کلمه اضافه.

بارم بندی امتحان شفاهی عربی زبان قرآن (۱) پایه دهم میان نوبت اول و دوم رشته علوم انسانی		
مهارت خواندن	روانخوانی-فعالیتها: حفظ سرود درس اول - اجرای گروهی آن- اجرای نمایش از متن برخی درسها	۷نمره
مهارت شنیدن و سخن گفتن	مکالمه ساده با سوالاتی از قبیل: (ماذا، بماذا، من، بم، ماهو، أين، كيف..و پاسخ کوتاه به آنها) حفظ مشابه مکالمات درسی بین دو الی چند گروه حفظ مشابه مکالمات کتاب درسی و اجرای آن در گروه دویاچند نفره. اجرای گروهی مکالمات متفاوت	۳ نمره
جمع نمره		۱۰

تذکرات:

- ۱- امتحان میان نوبت اول و دوم از دوبخش کتبی (۱۰نمره) و شفاهی (۱۰نمره) و پایانی (نوبت اول و دوم) فقط کتبی (۲۰نمره) است
  - ۲- تلفظ حروف خاص با رعایت مخارج آنها یک نمره دارد.
  - ۳- درپاسخ به سوالات پرسشی بیان یک یا دو کلمه کافی است.
  - ۴- معرفی دانش آموز به عربی توسط خودش در ۲ دقیقه، یا فعالیتی درزمینه نمایش درسی یا مکالمه، نمره شفاهی او منظور شود.
  - ۵- مجموع فعالیتها و مکالمه دانش آموز در طول سال تحصیلی به عنوان نمره شفاهی وی منظور شود.
  - ۶- دربخش مکالمه، به علت دشواری رعایت نکات صرفی و نحوی ضروری برای دانش آموز نیست.
  - ۷- معلم باید با نرمی و مهربانی دانش آموز را به مکالمه متمایل سازد.
  - ۸- دانش آموز با ذوق می تواند در متن مکالمه تغییراتی ایجاد کند حفظ کامل مکالمه (عین کتاب) لازم نیست.
- (بخش پنجم و ششم نمونه سوالات امتحانات نوبت اول و دوم می باشد. که تغییری در آنها ایجاد نمی شود.)
- ❖ بخش هفتم: « توضیحات مشترک در تدریس عربی پایه دهم همه درس های کتاب »
  - ❖ مزایای مطالعه کتاب راهنمای معلم :
- الف) وجود بخشی به عنوان « دانش افزایی برای دبیر » جهت پاسخ به پرسشهای احتمالی معلم و دانش آموزان . ب) کتاب معلم منبعی برای رفع اختلاف دبیران بر سر مطالب: صرفی، نحوی، واژگانی و بلاغی.
- ❖ کتاب عربی دهم چهارمین کتاب عربی متوسطه می باشد.
  - ❖ اعضای شورای تالیف: گروهی از استادان متخصص دانشگاه و معلمان مجرب.
  - ❖ اعضای اعتبارسنجی و نقد و بررسی کتاب: نمایندگان از معلمان دوره اول و دوم متوسطه- متخصصان تعلیم و تربیت اسلامی- گروههای آموزشی - کارشناسانی از حوزه و دانشگاه.
  - ❖ شیوه کتاب: متن محوری است، (نه اینکه قواعد حذف شده باشد) قواعد عربی در خدمت فهم متن می باشد.
  - ❖ کتاب دهم دارای ۳۶۳ واژه پر کاربرد و جدید علاوه بر ۸۵۰ واژه عربی هفتم و هشتم است هدف این کتاب آموزشی ۱۲۰۰ واژه است.
- (۵۵۲ واژه از ۸۵۰ واژه متوسطه اول کاربرد قرآنی داشتند)

- ❖ هدف از تغییر کتاب از لحاظ ساختاری و محتوایی و شیوه جدید آموزشی اینکه: دانش آموز پس از پایان دوره متوسطه قادر به درست خواندن متون عربی ساده و نیز درک معانی آن بشود.
- ❖ کلمات بکار رفته در این کتاب، پر کاربردترین واژگان عربی است که در قرآن و حدیث و روایات و نیز در زبان و ادبیات فارسی به کار رفته اند.
- ❖ تصاویر، عبارات و متون کتاب علاوه بر هدف آموزشی و زیبا سازی کتاب، ابعاد فرهنگی و تربیتی دارند. در حوزه تصویرگری، نظر کارشناسان حوزه هنری و رعایت ارزش های ایرانی، اسلامی در اولویت بود.
- ❖ علت طولانی بودن متن ها در پایه دهم: چون دانش آموزان در متوسطه اول کلمات بسیاری را آموخته و تا حدودی با ساختار زبان عربی آشنا شده اند.
- ❖ دلیل گنجاندن مکالمه در کتاب درسی: (۱) مکالمه بستری است مناسب برای آموزش هر نوع زبان. ۲- سبب جذابیت و تحرک به درس عربی است. ۳- سبب پویایی و کاربردی زبان عربی می شود. ۴- جهت رفع ضعف دانش آموخته های ایرانی که قادر به گفتن چند جمله ساده عربی نبودند. ۵- خروج از قید مباحث محض صرفی - نحوی - تجزیه و ترکیب که دانش آموخته ها تنها به این مباحث اشتیاق داشتند. ۶- فعال سازی معلم عربی در زمینه تقویت مکالمه خویش.
- ❖ جهت ارتباط با گروه عربی دفتر تالیف: از طریق شبکه های اجتماعی و وبگاه: <http://arabi-dept.talif.sch.ir>
- ❖ مجله رشد معارف: جهت چاپ مقالات علمی - پژوهشی - آموزشی معرفی می گردد. برای کسب اطلاعات بیشتر به صفحه اول آخرین مجله رشد معارف مراجعه شود در حال حاضر، مقالات عربیه صورت ویژه نامه در درون مجله معارف قرار دارد.

اهم توصیه ها در باب شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب

- ۱- کتاب های متوسطه اول را تدریس یا به دقت مطالعه و بررسی کرده باشد.
- ۲- دوره آموزشی توجیهی ضمن خدمت را گذارنده باشد.
- ۳- کتاب راهنمای معلم (تدریس و ارزشیابی) را به دقت مطالعه کرده باشد.
- ❖ رویکرد برنامه درسی عربی براساس برنامه درسی ملی این است:

پرورش مهارت های زبانی به منظور تقویت فهم قرآن و متون دینی (احادیث - دعاها) و کمک به زبان و ادبیات فارسی (متون ادب فارسی آمیخته با واژگان عربی)

- ❖ دست اندرکاران نگارش این کتاب: با توجه به مصوبات اسناد بالادستی: [قانون اساسی - برنامه درسی ملی - راهنمای برنامه درسی]
- ❖ مهمترین سند برای تالیف کتب درسی « برنامه درسی ملی » است.
- ❖ نقشه راه برای تالیف تمام کتاب های درسی عربی « راهنمای برنامه درسی » است.
- ❖ درنگارش کتاب: تجربیات و الگوهای موفق و مناسب کتاب های عربی و کتاب هاب آموزش زبان دیگر کشورها توجه شد.

مهمترین تا کیدات درباره شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب

- رعایت تاکیدات در آزمون سراسری، مسابقات علمی امتحانات نوبت اول و دوم ضروری است.
  - این نوشته برای سازمان سنجش به منزله بخشنامه است.
  - دبیرخانه عربی و گروه های آموزشی سوالات آزمون سراسری را نقد و بررسی و در صورت بروز اشکال مراتب را به سنجش اطلاع دهند.
- کتاب عربی دهم دارای ۸ درس و هر درسی در سه جلسه تدریس می شود (کتاب بر مبنای ۲۴ جلسه است)

۱- دانش آموز دهم در متوسطه اول با ساختارها ذیل آشنا شده است: انواع افعال (ماضی ، مضارع، امر و نهی) (درصیغه مخاطب) نفی و مستقبل، معادل ماضی استمرار) ترکیب اضافی و وصفی ، اشاره و استفهام). همچنین ترکیبی نظیر: « أخی الصغیره » ترجمه صفت موخر « برادر کوچکم » آموزش داده شد اما در دهم ترکیبی نظیر « سیارة أختی الصغیره » و نیز « سیارة أختی الصغیره » آشنا می شود (البته چنین ترکیباتی باید در درون جمله داده شود نه خارج از جمله) .

۲- در بحث اعداد دانش آموز در پایه هفتم اعداد اصلی ۱-۱۲ /در پایه هشتم اعداد ترتیبی یکم تا دوازدهم/ در نهم ساعت خوانی به صورت: کامل ، نیم و ربع یاد می گیرد . در پایه دهم ساعت خوانی به شکل : چهار و بیست و پنج را آموزش می بیند.

۳- درس اول التذکار» سالهای گذشته است. مطالب عربی انسانی و مشترک یکی اند بجز اینکه در تخصصی انسانی و معارف صیغه های افعال آموزش داده میشود حال اینکه در عربی مشترک آموزش فعل و ضمیر به صورت بومی سازی بیان شد.

۴- در کتاب دهم آموزش اعداد اصلی از ۱-۱۰ و ترتیبی از یکم تا بیستم است. مباحث مطابقت اعداد و معدود و ویژگیهای معدود و نیز ارزشیابی از این بحث مد نظر نیست. بحث اعداد مرکب (۱۳-۱۹ همانند ۳-۹ است جز اینکه جزء عشر به ان اضافه شد) اعداد عقود نیز همانندی با(ثلاثة الی تسعة) دارد(خمسة - خمسون).

۵- دانش آموز در متوسطه اول با افعال مجرد و مزید و صرف فعل صحیح و سال و شناسه های مجرد آشنا شد. در این کتاب ، هدف درس سوم و چهارم این است که دانش آموز با استفاده از آموخته های سه سال قبل بداند که برخی فعل ها در ماضی " سومین شخص مفرد " بیش از سه حرف دارند، لذا :

الف) گفتن ثلاثی مجرد و مزید و ذکر ابواب جز اهداف آموزشی نیست.

ب) صرف افعال معتل و مهموز و مضاعف و تغییرات حروف عله و ادغام و فک ادغام واملای همزه هدف آموزشی نیستند.

ج) ترجمه و معنای افعال (مجرد- مزید) ملاک است مثلا خواستن ترجمه " استفاد و استفادت " چون تغییرچندانی ندارند ، مشکلی ندارد.

د) فرق عربی زبان قرآن(مشترک) با عربی تخصصی(انسانی و معارف) در این است که در تخصصی معانی بابها ذکر شده است اما در عربی مشترک خیر.

هـ گاهی فعل های لازم که به باب افعال برده می شوند معنای تعدیه ندارند: أفلح= رستگار شد/أسرع=شتافت/ أسلم= مسلمان شد/أصبح=شد/أكبر= بزرگی یافت/أباع= برای فروش نهاد.

و) در بخش واژه نامه بغیر از درس اول و دوم ، مضارع و مصادر افعال مزید برای آگاهی و آموزش بیشتر دانش آموزان بیان شد.

۶-هدف آموزش جملات اسمیه و فعلیه (درس پنجم):

الف) شناخت اجزای جمله(فعل-فاعل- مفعول به- مبتدا و خبر) است.

ب) دانش آموز با شناخت اجزا جمله معانی عبارات را بفهمد.

ج) گفتن اعراب کلمات در آموزش کتاب عربی زبان قرآن هدف نیست.

د) در کتاب عربی تخصصی باید دانش آموز علاوه بر محل اعرابی، نوع اعراب را بگوید. مثلاً در عبارت (الصلاة عمودُ الدین) تخصصی الصلاة مبتدا و مرفوع به ضمه، اما در عربی مشترک تنها گفتن محل اعراب: " الصلاة : مبتدا " کافیست.

۷- هدف آموزش فعل مجهول در درس ششم: دانش آموز جمله های دارای فعل مجهول را ترجمه کند، دانش آموز با دیدن عبارتی مانند « تُعَرَفُ الْأَشْيَاءُ بِأَسْمَائِهَا » آنرا درست ترجمه کند و بداند که تُعَرَفُ مجهول است و تُعَرَفُ معلوم. در آموزش فعل مجهول، تبدیل جمله معلوم به مجهول و یا بالعکس مدنظر نیست. همچنین نائب فاعل مرفوع است و یا تطابق فعل مجهول با نائب فاعل جزء اهداف نیستند (در عربی مشترک) اما در تخصصی باید نائب فاعل و انواع آنرا بداند.

۸- در هفتم آموزش معانی حروف جر و نیز تشخیص حروف در جمله ملاک است نه علائم اعرابی جر در عربی مشترک، اما در تخصصی (انسانی و معارف) باید علامت جار و مجرور را گفت.

۹- در آموزش در هشتم: تشخیص جامد بودن (مانند استخدام) و یا مشتق بودن (مانند حسن) کلمه نیست، هم چنین ساختن اسم مشتق هدف آموزش نمی باشد. مهمترین مشتقات (اسم فاعل - مفعول و مبالغه) در این درس تدریس می شود، شناخت نوع آنها و معانی شان در جمله ملاک درس است.

۱۰- در تدریس واژگان می توان از کتاب گویا استفاده کرد.

۱۱- طرح سوال درک مطلب: (۱) باید از متون کتاب درسی باشد (خواه در آزمونهای سراسری خواه در امتحانات داخلی) (۲) متن به گونه باشد که قابلیت طرح سوال از کلماتی نظیر « متی، کیف، ماذا...» را داشته باشد (۳) در صورت انتخاب متن درک مطلب خارج از کتاب درسی، باید واژگان در انتهای کتاب آورده شده باشد. (۴) چنانچه واژه ای نامأنوس و غریب بوده باید ترجمه فارسی آن در درک مطلب آورده شود.

۱۲- صورت سوال به عربی باشد. کلمات تیتتر سوال باید از تمارین کتاب انتخاب شده باشد.

۱۳- طرح سوال از مصادر ثلاثی مجرد که در واژگان آمده هدف نیست.

۱۴- نیازی به ارائه جزوه مکمل قواعد درس به دانش آموز نیست.

۱۵- بجای آموزش قواعد باید معلم به آموزش مهارتهای زبانی - گفتاری - شنیدنی بپردازد.

۱۶- پژوهشها و بحث های علمی انتهای هر درس، نمایش، سرود، ترجمه تصویری، داستان نویسی کار عملی محسوب میشود در صورت فرصت دانش آموزان فعالیتی داشتند می توان نمره این بخش را در نوبت اول و یا مستمر تاثیر داد.

۱۷- تحلیل صرفی - اعراب و قرار دادن اعراب (شکل) از اهداف کتاب نیست.

۱۸- مترادف و متضاد در هر آزمونی باید در محدوده کتاب باشد.

۱۹- آموزش فعل و ضمیر بر اساس ساختار زبان فارسی (من- تو- او- ما- شما- ایشان) است یعنی بومی سازی شده و این شیوه تدریس تا پایان متوسطه دوم ادامه دارد.

۲۰- هدف از بخش " بدانید " و " فن ترجمه " کمک به فهم متون و عبارات. دانش آموز بواسطه این دوی بخش درست می خواند، میشنود، می فهمد، و ترجمه می کند.

۲۱- تغییر صیغه از مخاطب به غیرش، از جمع به غیرجمع، از مذکر به مؤنث و مانند اینها هدف نیست. مثال: این جمله را به مضارع تبدیل کنید « نادبتک ولکنک ما سمعت صوتی »

یا: این جمله را با توجه به کلمات داده شده باز نویسی کنید از اهداف کتاب نیست: یا زُمَلائی، اذهبوا إلی صفوفکم = یا زمیلاتی، ....

۲۲- در امتحان، خواستن معنای کلمات، باید در جمله باشد چون که: ۱- معنای واژه در جمله بهتر آشکار میشود ۲- باعث تلطیف امتحان میشود ۳- موجب میشود که امتحان به نوعی به آموزش تبدیل شود.

۲۳- روخوانی و فعالیت دانش آموز در مکالمه جزء نمره مستمر را تشکیل می دهد و در امتحان نوبت اول و مستمر تاثیر دارد.

۲۴- در پاسخ به تمارین به اندازه کافی جا برای نوشتن هست، غیر از متن، که میتوان ورقه ای برای نگارش ترجمه به آن چسباند.

۲۵- همگام و هماهنگ بودن معلمان با رویکرد جدید دفتر تالیف در امر آموزش عربی (از متوسطه اول تا دوم)

۲۶- از دانش آموزان خواسته شود تا بخش « سخنی با دانش آموز » را بخواند.

۲۷- آموزش قواعد و ارزشیابی از مطالب نحوی و صرفی کاری ساده و آسان است.

۲۸- تدریس متن محوری و ارزشیابی از قرائت و مکالمه کاری سخت و دشوار است.

۲۹- برای خروج از بحث قواعد و ایجاد کلاسی بانشاط، دانش آموزان می توانند: ۱- داستان کوتاه ترجمه کنند ۲- اجرای سرود و نمایش ۳- ترجمه عباراتی ساده، سخنان حکمت آمیز و ابتهامات و مطالب علمی کوتاه.

۳۰- سیاست تالیف بر جذابیت و ساده سازیست. سادگی امر تدریس عربی و عدم پیچیدگی درس باعث خسران و زیان موسسه های سودجو میشود.

الف) وظیفه معلم و بزرگترین مسولیتش: ۱- تدریس کتاب به دانش آموز در ساده ترین روش. ۲- علاقه مند کردن دانش آموز به درس عربی ۳- پرهیز از طرح سوالات معما گونه در امتحان.

۳۱- کار عملی در کتاب شامل: پژوهش، مکالمه، نمایش، سرود، ترجمه تصویری، داستان نویسی. دانش آموز آموخته هایش را در قالب سخن گفتن یا نوشتن به نمایش می گذارد.

۳۲- کتاب دهم مکمل سه کتاب متوسطه اول است. پشتیبان تثبیت واژگان و ساختار آموزش داده شده در متوسطه اول می باشد.

۳۳- للتعریب هدف نیست. ۳۴- در بخش مکالمه دانش آموز باید: ۱- پاسخ کوتاه در حد یک یا دو کلمه ساده ۲- توجه به سرعت عمل در پاسخگویی به سوال شفاهی ۳- نیاز به رعایت ظرافتهای دشوار و فنی (صرفی و نحوی) در دادن پاسخ نیست. ۴- در رویکرد برنامه درسی عربی، پرورش مهارتهای زبانی و سخن گفتن ملاک است

۳۵- در جواب به جملات استفهامی باید به پاسخ کوتاه بسنده کرد. مثال: «لماذا تدرس» جواب: «للتجیح فی الحیاء» نمره کامل به پاسخ داده می شود. لزومی ندارد که بنویسد «أنا أدرس للتجیح فی الحیاء».

۳۶- از موارد امتحان مکالمه، الف) دانش آموز، خودش را در یک دقیقه به عربی معرفی کند، ب) از آنجاییکه گرفتن آزمون از همه کار دشوار است از این رو چنانچه فعالیتهایی در زمینه نمایش درسی یا مکالمه در طول سال تحصیلی دارد، نمره شفاهی او منظور شود.

۳۷- معایب کتابهای کار: ۱- زمینه انحراف از مسیر صحیح آموزش ۲- دور افتادن از اهداف آموزش ۳- آسیب رساندن به روند آموزش.

۴- جای کتاب کار در کلاس نیست ۵) جز زمانی که معلم وقت اضافی برای رسیدگی به برخی از کارها را دارد- بهتر است تمارین کتاب کار در منزل حل شود.

مهمترین تأکیدات درباره شیوه تدریس سوارز شیبای کتاب:

۱) در پاسخگویی به جمل استفهامی باید به پاسخ کوتاه بسنده شود. پاسخ کامل مد نظر نیست.

پیشنهاد می شود دبیر برای امتحان مکالمه از یک آلبوم عکس که در آن تصاویر در اندازه های بزرگ باشد ، استفاده کند. همچنین می توانبخشیا ز نمره مکالمه را به معرفی دانش آموز از خودش اختصاص داد که دانش آموز بتواند در یک دقیقه خودش را به زبان عربی معرفی کند.

اهداف در آزمون شفاهی روخوانی، درست خواندن است.

هرچه را دانش آموز در طول سال تحصیلی می خواند و مجموعه فعالیت های شفاهی او، نمره شفاهی اش را تشکیل می دهد. دانش آموز در آغاز در مهارت خواندن و شنیدن نیاز به تکرار و تمرین دارد و به تدریج این مهارت تقویت می گردد. لذا ملاک نمره دهی، بهترین و آخرین وضعیت دانش آموز است.

نداشتن کتاب کار از داشتن کتاب کاری نامناسب بهتر است.

اگر معلمی کتاب کار تهیه کرد تأکید می کنیم که کلاس درس جایبرداختن آنها نیست و حتماً تمرینات آندر منزل باید صورت بگیرد. لذا اگر وقت اضافی داشت می تواند تمرینات کتاب کار را نیز حل کند در غی این صورت، کتاب درسی نباید لطمه ببیند. گروه های آموزشی در این زمینه باید نقش فعالوارشادیداشته باشند.

از همکاران ارجمند درخواست می کنیم تا با سیاست دفتر تألیف همگام شوند.

زیرا به تدریج همه کتاب های سال های آینده نیز ادامه همو کمالات این کتاب خواهند بود.

روخوانی در کتاب های عربی اهمیت ویژه ای دارد. دانش آموز باید بتواند در سه ثانیه تا درست ترجمه کند.

اهداف حفظ واژه ها قبل از شروع درس نیست بلکه در طی خواندن متون و عبارتهاست.

مبنای گزینش آیات، احادیث و امثال به کار رفته در کتاب سادگی الفاظ، سادگی ساختار و مطابقت آن با آموزش کتاب درسی، کاربری بر اساس نیازهای روز، تناسب با سطح درک و فهم دانش آموزان جوان است.

دانش آموز باید بتواند در زندگی به هنگام نیاز به امثال و حکم خوانده شده استشهاد کند.

در گزینش تصاویر این اصول رعایت شده است:

برنامه درسی ملی، مسائل فرهنگی و تربیتی، دور یازتنش آفرینی، توجه به امور مهمی مانند ارزش های دینی، احترام به محیط زیست، میهن دوستی ، به روز بودن تصاویر، ایجاد جذابیت در کتاب، شاد بودن موضوعات و....

در بخش انوار القرآن که فقط در کتاب عربی زبان قرآن آمده است تنها معنای کلماتی مدنظر است که زیر خط دار، یاد و گزینیه ای هستند. به عبارتی دیگر فقط معنای کلماتی مطلوب است که در انتهای کتاب در بخش المعجم آمده اند.

آنچه در تدریس بسیار مهم است بر خوردهای درست، دلسوزانه و عالمانه است. اگر تمایل دارید از نظریات شما آگاه شویم؛ می توانید از طریق وبگاه گروه عربی www.arabic-dept.sch.ir

الگوی پیشنهادی جهت تدریس قسمت های نه گانه هر درس:

کتاب عربی دهم هشت درس دارد و هر درس از نه بخش تشکیل شده که برای هر یک روشی متناسب با اهداف کتاب و برنامه درسی پیشنهاد شده تا در نهایت بتواند به اهداف آموزشی برسد.

ساختار درس هادِر کَلِّکتاب درسی عربی بانقرآن پابع دهم :

۱. صفحه آغازین درس ۲. متن درس ۳. واژگان ۴. درک مطلب ۵. قواعد درس تحت عنوان «اعلمُوا» (در برخی درس ها نیز بخش ترجمه وجود دارد ۶. مکالمه ۷. تمرین ۸. أنوار القرآن؛ فقط در کتاب مشتک عربی زبان قرآن (۱)
  ۹. پژوهش (البحث العلمی) در برخی درس ها.
- تحلیل قسمت های نه گانه هر درس:

۱. صفحه آغازین : یک

صفحه مستقلمز ینبهایه ایاز کلام اللّهمجید یا حدیثیاز بزرگان دین همراه با تصویریز بابرا یورود به در سبب لحاظ روانیدانش آموزرا برایورود به درس آماده می سازد.

۲. متون:

خلاصه مراحل ترجمه			
مراحل ترجمه	هدف	نقش دانش آموز	نقش معلم
مرحله اول	تقویت مهارت شنیدن	شنیدن	روان خوانی
مرحله دوم	تقویت مهارت خواندن	خواندن	نظارت و راهنمایی
مرحله سوم	تقویت مهارت ترجمه	ترجمه عبارات (مقدماتی)	نظارت و راهنمایی
مرحله چهارم	تقویت مهارت درک و فهم	ترجمه عبارات (نهایی)	تصحیح و تکمیل
مرحله پنجم	تقویت مهارت کاربرد (بیان مصداقی از کاربرد عبارت یا پیام درس)	مصداق یابی	تصحیح و تکمیل

۳. واژگان :

این بخش تقریباً در پنج دقیقه تدریسی شود. هدف این نیست که هر همانا بتدانش آموز هم کلمات جدید را یاد بگردد؛ بلکه هدف این است که با آنها آشنا شود.

مراحل آموزش واژگان:

۱. استفاده از کتاب گویا. ۲. قرائت معلم و تکرار دانش آموزان.

۴. قواعد :

در این قسمت از تصاویر زیبا در راستای تقویت هویت ایرانی - اسلامی با دقت فراوان گزینش شده اند. رسالت مهم تصاویر به روز و واقعی بودن تصاویر و جذابیت آنها انتقال مفاهیم درس را تسریع و تسهیل می کند. تذکر مهم:

در کتاب های عربی هفت متادهم برای آموزش فعل های ماضی و مضارع عجمی سازماندها شده است. دانش آموز ایرانی با شنیدن فارسی آشناست و شایسته است که دبیران محترم از این شیوه در صرف فعل استفاده کنند.

اعلموا و فنّ الترجمة:

حفظ مطالب این بخش الزامی نیست؛ همچنین نیازی به گسستش مطالب و ارائه جزوه مکمل نیست.

تمرین :

هدف اصلی در این قسمت، تثبیت یادگیری در سه حوز ه واژگان، قواعد و ترجمه است و در راستای اصل تلطیف آموزش عربی، سعی شده است دانش آموزان از حلاً آنها لذت ببرند. حلّ تمرین ها بر عهده دانش آموز است و معلم نظارت می کند. جای کافی برای حلّ تمرین، پیش بینید هاست ؛ تا نوشتن دوباره تمرین وقت زیادی را از دانش آموز نگیرد. حلّ تمرینات در کتاب صورت بگیرد تا چشم دانش آموز به املا و اعراب صحیح در کتاب درسی عادت کند و مشکلی در قرائت او نیز پدید نیاید.

ساختار درس:

ساختار آموزشی کتاب عربی دهم عبارت است از: اعداد یک تا صد، ترجمه فعل مجمله، مشتقات (اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه)، نون وقایه، جمع اسمیه (مبتدا و خبر)، جمع فعلیه (فعل، فاعل و مفعول به)، جار و مجرور.

أنوار القرآن در کتاب مشترک عربی زبان قرآن (۱):

بخش أنوار القرآن بر عهده دانش آموز و تکلیف منزل است. او در خانه این تمرین را باید بخواند و پاسخ دهد.

پژوهش :

پژوهش ها بکتاب در حد توان دانش آموزانتخاب شده است. پژوهش در درس عربی و انگلیسی بسیار سخت است؛ چون زبان آن فارسی نیست؛ لذا

بر خورد معلم در اینجا باید مطابق واقعیت باشد. نمی توان از دانش آموز توقع داشت که در ۵۰ ثانیه با تعبیر باشد.

قالب کلی تہارین		
ردیف	تمرین	قالب و الگوها
۱	واژه	۱. معنای واژه
		۲. واژگان متادف و متضاد و ناهماہنگ
		۳. شناخت و کاربرد واژگان در جملہ
		۴. وصل کردن واژه‌ہای مترتبط در دستون
		۵. جدول کلمات متقاطع رمزدار
۲	ترجمہ	ترجمہ جملات تعریبیہ فارسی شامل: آیہ، حدیث، جملہ ہای معمولی
۳	قواعد	شناخت و کاربرد قواعد، شامل: شناخت فعل امر، فعل نہی، معادل فعل ماضی استمراری، ترکیب اضافی و وصفی، وزن و حروف اصلی، ساعت خوانی، اسما شمارہ بنزدیک و دور، کلمات پرسشی، نفی ماضی و مضارع، مستقبل اعداد، فعل مجهول، مشتقات (اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغہ)، نون وقایہ، جمع اسمیہ (مبتدا و خبر)، جمع فعلیہ (فعل، فاعل و مفعول بہ)، جار و مجرور
۴	درک مطلب	۱. پاسخ بہ سوالات عربی ۲. انتخاب گزیرہ مناسبہ برای پاسخ بہ پرسش ہای بخشدہ کہ مطلب
۵	پژوہش	ایجاد روحيہ پژوہشیدر دانش آموزان

- «جَلَبَ» یعنی: آورد با فعل «أَحْضَرَ» و «جاءَ بِ» مترادف است .
- «ضَحِكَ» یعنی: خندید و «ضَحِكَ» بہ و مِنه و غلیہ» یعنی: او را ریشخند کرد .
- مضارع «يَبْسُ» می شود: «يَبْسُ» و «يَبْسُ»
- «عشاء» یعنی: (شام) و «عشاء» بہ معنی (شب) است .
- «سَمَاء» مذکر و مؤنث است، ہر چند طبق قاعدہ ظاہراً باید مؤنث باشد، چون ہمزہ آن در اصل حرف واو بودہ کہ یکی از حروف اصلی این کلمہ است. (سَمَاو = سَمَاء)

- «سَمَاء» به معنی سقف ، مذکر و به معنی آسمان ، مؤنث است .
  - کلمه « مُضْطَرَّ » از ریشه « ضَرَرَّ » در باب افتعال است ، که حرف «ت» به «ط» تبدیل شده است .
  - کلماتی مانند : « إِضْطِهَادُ » : آزار دادن ، « إِضْطِلَاعُ » : نیرومند شدن و مانند آن از باب افتعال هستند .
  - به پوست میوه و درخت «قِشْر» و به پوست انسان و حیوان «جِلْد» ، و به پوست دست و صورت «بَشْرَةٌ» گفته می شود .
  - فعل «يُمْكِنُ» در زبان عربی فصیح به صورت مذکر به کار می رود ، هر چند فاعل آن مؤنث باشد ، مانند : « لَیْمِكُنْ عَقُوبَتُهُ ، لَیْمِكُنْ مَعْرِفَتُهُ »
  - در اسم اشاره «تِلْک» به «کاف» ، حرف خطاب گفته می شود .
  - در آیه «أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ» کلمه «أَحْكَمُ» ، خبر و از نوع خبر مفرد است ، خبر از نوع شبه جمله نیست ، چون حرف «باء» زائده است .
  - جمله «كَانَ اللَّهُ غَلِيماً» را برخی جمله اسمیه می گیرند زیرا افعال ناقصه ادوات ربط هستند و دلالت بر حدث ندارند ، برخی جمله فعلیه می دانند ، چون با فعل شروع شده است بنابراین در این مورد اختلاف نظر وجود دارد .
  - وزن شعر اول از بحر « رَجَز » است (مستفعِلن ، مستفعِلن)
  - قصیده متن درس اول « رائیه » است ، چون (ه) نمی تواند جزء قافیه باشد .
- اهداف رفتاری درس اول :
- درست خواندن متن شعر ، ترجمه کردن صحیح آن
  - تشخیص اسم های مفرد ، مثنی ، جمع و نوع آن
  - تشخیص اسم اشاره نزدیک و دور
  - مرور اسم ها و کلمات پرسشی و بکار بردن آن در پرسش و پاسخ
  - تشخیص نوع فعل : ماضی ، مضارع ، امر ، نهی و مستقبل و ترجمه آن
  - بیان کردن نام رنگ ها و روزهای هفته و فصل ها
  - مهارت ساعت خوانی
  - بیان اعداد اصلی و ترتیبی از یک تا دوازده
  - یادگیری کلمات جدید درس در داخل متن و عبارت صورت می گیرد .
  - از پرسیدن معنای کلمه در آغاز درس و خارج از جمله خود داری شود .
  - معنای کلمه در جمله خواسته شود .
  - صرف فعل در کتاب عربی عمومی بر مبنای بومی سازی است .
  - نیازی نیست که از صیغه افعال ، سؤال طرح شود .
  - در کتاب تخصصی عربی (انسانی) نام صیغه های فعل ها بر اساس دستور زبان عربی آمده است .
  - هدف از قواعد کمک به ترجمه است ، همانند کتاب های عربی متوسطه اول ، در کتاب دهم نیز هدف تا پایان کتاب ، این است که دانش آموز بتواند درست بخواند و درست ترجمه کند .
  - هدف اصلی تمرینات درس اول ، تثبیت یاد گیری در سه حوزه واژگان ، ترجمه و قواعد است .
  - برای حل تمرینات نیاز به دفتر پاکنویس نیست .
  - حل تمرینات بر عهده دانش آموز است و نقش معلم نظارت و تصحیح است .
  - تمرینات به گونه ای طراحی شده ، تا معلم بتواند هر درس را در سه جلسه به پایان برساند .

- هدف از «البحث العلمي» تشویق دانش آموز به فعالیت و تحقیق است، نمره این بخش را می توان در نمره مستمر نوبت اول و دوم محاسبه کرد. اجرای این بخش به داشتن وقت بستگی دارد. اگر دبیری زمان کافی نداشت بر انجام دادن و یا انجام ندادن آن مختار است.
  - در طراحی کلمات مترادف و متضاد از طرح سؤالاتی مانند: مترادف و متضاد این کلمات را بنویسید، خودداری شود، بلکه باید مترادف و متضاد کلمات را بنویسیم و دانش آموز آنها را از هم تشخیص دهد، و یا بین دو کلمه، علامت متضاد یا مترادف قرار دهد.
  - تمرین «تشخیص اسم های مفرد، مثنی، جمع مذکر، جمع مؤنث و جمع مکسر»، ناظر به قواعد است. این قاعده در درس اول عربی هفتم آموزش داده شده و در دو کتاب عربی پایه هشتم و نهم نیز تکرار شده است.
  - در عبارت «قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي أَوْجَدَهَا فِي الْجَوْثِقِ مِثْلَ الشَّرَرِ» کلمه «مثل» نقش حال را دارد و ذوالحال ضمیر «ها» می باشد.
  - در مَنْ ذَا الَّذِي: «مَنْ ذَا»: اسم استفهام است، «مَنْ ذَا»: خبر مقدم و «الَّذِي»: مبتدا، و یا می توان «مَنْ ذَا» را مبتدا، و «الَّذِي» را خبر دانست.
  - در جمله «إِنْ شَاءَ اللَّهُ تُسَافِرُ إِلَى إِيرَانَ» می توان فعل «تُسَافِرُ» را مجزوم نیز آورد، اما چون «شَاءَ» فعل ماضی است همین وجه بهتر است.
  - «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» از باب مجاز مرسل است و علاقه اش آلیه می باشد. (برای من یاد نیکو در میان آیندگان قرار ده (
  - کلمه «إله» بدون الف نوشته می شود. در ابتدای نزول قرآن، رسم الخط عربی حروف کشیده (أ، أُ، و، ی) را نداشت، لذا کلماتی مانند: رحمن، اسمعیل، بدون الف کشیده بودند، بعدها که برای آسان سازی خواندن، الف کشیده اضافه شد بسیاری از کلمات اصلاح شدند اما کلمات معروفی مانند هذا، ذلک، إله، رحمن، همچنان با رسم الخط قدیم نوشته شد.
  - برخی اسم ها ریشه «عبری» دارند، در چنین اسم هایی به دنبال حروف اصلی و وزن آن نباشیم، زیرا وزن و حروف اصلی ویژگی خاص زبان عربی است. مانند: اسمعیل، ابراهیم، زکریا و غیره.
  - دو فعل «إِجْلِسْ وَأَقْعُدْ» هر دو به معنای بنشین است، اما برخی میان آن دو تفاوت قائل شده اند. جُلوس نشستن از پایین به طرف بالا است، اما قُعُود از بالا به پایین است. به شخص خوابیده می گوئیم إِجْلِسْ و به شخص ایستاده می گوئیم: أُقْعُدْ. زمان إِجْلِسْ کوتاه و زمان أُقْعُدْ طولانی است.
  - در مورد ارزشیابی از درس اول باید گفت که تمام این درس ارزشیابی است و به ارزشیابی مجدد نیازی نیست.
- اهداف رفتاری درس دوم
- متن درس را درست قرائت و ترجمه کند.
  - پیام متن را درک کند.
  - اعداد ترتیبی را از یکم تا بیسم از حفظ بگوید.
  - اعداد اصلی از یک تا صد را از حفظ بگوید.
  - متن درس دوم عربی عمومی درباره «المَوَاعِظُ الْعَدَدِيَّةُ» است. «المَوَاعِظُ الْعَدَدِيَّةُ» نام کتابی ارزشمند از «علامه عاملی» است، که احادیثی را گردآوری کرده که در آن «عدد» به کار رفته است.
  - موضوع قواعد درس دوم با ساختار متن درس دوم کتاب عربی عمومی سازگار است، اما متن درس دوم کتاب عربی انسانی به نام «إِتْكَم مَسْؤُولُونَ» درباره احترام به وسایل عمومی و محیط زیست است
  - بلافاصله بعد از اتمام متن دروس کتاب پایه دهم، درک مطلب آمده است.

- بخش درک مطلب یک هدف اولیه دارد و آن درک معنای عبارت و متن است ، اما همچنان هدف مهم ، یعنی قرائت مدّ نظر است .
- در بخش اعداد ، مطابقت عدد و معدود از اهداف کتاب نیست . دانش آموز کم کم با خواندن عبارت و متون ، این قواعد را کشف می کند و در صورت نیاز در پی کشف قاعده آن ها می آید .
- در صورت علاقه مندی می توان منابع سودمندی را در این زمینه در اختیار او گذاشت .
- عدد «مِئَةٌ» به صورت «مِأَةٌ - مِائَةٌ» نیز نوشته می شود . در صدر اسلام که الفبای عربی بدون نقطه و علامت بود ، برای اینکه دو کلمه «مِئَةٌ» و «مِئَنه» با هم اشتباه نشود کلمه «مِئَةٌ» را به شکل «مِائَةٌ» نوشتند ، و بعد از گذاشتن نقطه و دیگر نشانه ها ، همچنان این کلمه ، با الف زائده نوشته شده است .
- جمع « سَائِح » سَائِحُون است . سَوَّاح نیز به کار رفته است .
- « شَعْب » یعنی مَلّت . هر چند مَلّت عربی است ، ولی در عربی « مَلَّة » یعنی آیین . « وَ لَنْ تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَ لَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ » بقره : ۲۰ « یهودیان و مسیحیان از تو خشنود نمی شوند ، مگر اینکه از آیین آنها پیروی کنی .
- در کاربرد زبان معمولاً به جای « ضَرْبٌ فِی » و به جای « تَقْسِيمٌ عَلَی » ، علی به کار می رود . « طَرَح » نیز به معنای منهایست .
- « عنكبوت » موث است و گاهی مذکر نیز به کار رفته است . الجمع : عَنَّاكِبٌ و عَنَّاكِبِ ، المونث : عنكبوت و عنكبوة و الجمع للمونث : عنكبوتات و عَنَّاكِبِ و عَنَّاكِبِ . العَنَكِبُ : ذَكَرُ العَنَكِبُوت ، أو جنسُ العَنَكِبُوت . نام فارسی آن تارتنک ، تَنَنده ، کَرَتینه و کارتنه است .
- « نَمَلَةٌ » تاء وحده است . نَمَل اسم جنس به معنای مورچه و نَمَلَةٌ به معنای یک مورچه است .
- عِنْدُذِ ظَرْفِ زَمَانِ است . إذ لازم الإضافة به جمله است و وقتی که مضاف إليه آن دحذف می شود ، تنوین عَوْضِ می گیرد
- در جمله ی « سَأَلْتُ الطَّالِبَاتُ بِتَعْجَبٍ » بتعجب حال است .
- در جمله ی « أَلَيْسَ مِنَ الْمُنَاسِبِ كِتَابَةٌ لَوْحَةٌ جِدَارِيَّةٌ مَكْتُوبٌ عَلَيْهَا هَذَا الْحَدِيثُ » مکتوب نعت سببی است . صفت سببی اگر اسم فاعل واقع شود فاعل می خواهد و اگر اسم مفعول واقع شود نائب فاعل می خواهد . مثال بیشتر : قَرَأْتُ مَجْلَةً مُمَزَّقًا جِلْدُهَا . قَرَأْتُ كِتَابًا مُمَزَّقَةً أَوْرَاقُهُ . (سبب به معنای وابستگی است)
- نعت تابعی است که متبوع خود را با بیان صفتی از صفات آن و یا بیان صفتی از صفات متعلق آن کامل می کند . همانند « مررتُ برجلٍ کریمٍ » ، « مررتُ برجلٍ کریمٍ أبوهُ » نعت به دو قسمت تقسیم می شود :
- ۱: نعت حقیقی : تابعی است که متبوع خود را با بیان صفتی از صفات آن کامل کند .
- ۲- نعت سببی : تابعی است که متبوع خود را با بیانصفتی از صفات متعلق آن کامل کند .
- « لَمَّا » ادات شرط و ظرفیه است . در متون امروزی « عندما و حیثما » در کنار « لَمَّا » قرار گرفته است .
- در « مَن إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ » مَن مبتدا ، إِلَهٌ خبر و غیرُ صفت است .
- وزن های « فَعُول ، مِفْعَال ، مِفْعِيل و فَعَالَةٌ » در مذکر و موث مشترک اند . مانند : عروس و عجوز . مضياف و مقدم . منطير و مسکين (مِکْرٌ و مِفْرٌ) و عَلَامَةٌ .
- در آیه ی « وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا » الف نائب مفعول فیه است .
- زَرَّافَةٌ در فارسی زَرَّافه با تشدید خوانده می شود ، ولی در عربی مشدد نیست .
- پ در عربی به ب و ف تبدیل شده است . مثال : پیروز : فیروز / پیاده : بیده / اسپهان : اصفهان یا أصبهان
- در « مِئَةٌ تَقْسِيمٌ عَلَی خَمْسَةٍ يَسَاوِي عَشْرِينَ » تقسیم تأویل به مشتق مَقْسَمٌ و صفت برای مئة و يساوی خبر است .

- « هُنَّ » در حدیث « سَبَعٌ یَجْرَى لِلْعَبْدِ أَجْرَهُنَّ » به معنای محذوف برمی گردد . « سَبَعٌ خِصَالٌ ... »
- حَتَّى در « إِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبَقَاعِ وَ الْبِهَائِمِ » حرف عطف و معطوفش محذوف است . تقدیرش این است :
- « إِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ عَنِ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى عَنِ الْبَقَاعِ وَ الْبِهَائِمِ » .

« الدَّرْسُ الثَّلَاثُ »

- معانی مختلف « اسْتَحْجَرَ » : اسْتَحْجَرَ : مانند سنگ شد . / اسْتَحْجَرَ الرَّجُلُ : آن مرد برای خود حجره ساخت . / اسْتَحْجَرَ عَلَيْهِ : بر او سرسخت شد .
- أَعْرَضَ : دوری کرد اما عَرَضَ : عرضه کرد . یعنی عَرَضَ مُتَعَدِّی و أَعْرَضَ بَازِم است .
- در تَغَافُل و تَجَاهُل اشتراک نیست .
- « تَلَجَّ » به دو معنای برف و یخ است .
- « مَهْرَجَان » معرَب مهرگان یادآور جشن بزرگ ایرانیان باستان به هنگام مهر است . از آن واژه ی مُهْرَج به معنای دلچسب سیرک نیز ساخته شده است . مهرجان به معنای جشنواره (فستیوال) است . جمع آن مهرجانان و همراه با احتفالات به کار می رود .
- « شَرَّفَتْ » یعنی مشرف فرمودی ، افتخار دادی و « تَشَرَّفَتْ » یعنی مشرف شدی . مثلاً به مکه مکرمه مشرف شدم : تَشَرَّفْتُ بِزِيَارَةِ مَكَّةِ الْمُكْرَمَةِ .
- جمع بطاقه : بطاقات و بَطَائِق ، یعنی کارت ، بلیت ، برچسب ، برگه . بطاقه بَرِيدِيَّة : کارت پستال / بطاقه تَمُوِينِيَّة : کارت خواربار / بطاقه تَهْنِئَةُ : کارت تبریک / بطاقه الدُّخُول : کارت ورود / بطاقه المُّغَادِرَةُ : کارت خروج / بطاقه الدَّعْوَةُ : کارت دعوت و ...
- معمولاً سوره ممتحنه را به کسر ح تلفظ می کنند ، ولی به فتح درست است .
- در جمله « تَحَدَّثَ هَذِهِ الظَّاهِرَةُ فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ أحياناً » کلمه ی « مَرَّتَيْنِ » نایب مفعول مطلق مَبِينٍ للعدد است .
- در « مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ » رسول : لفظاً مجرور و محلاً منصوب است .
- کلمه الله در اصل ال + اله بوده و همزه به خاطر کثرت استعمال حذف شده است .
- در باره ی ریشه ی واژه الله چند نظر وجود دارد : ۱- از ریشه ی اله ۲- از ریشه ی « وله » و « اله » بر وزن فِعَال به معنای مفعول است . مانند کتاب که به معنای مکتوب است . و اگر از ریشه ی « وله » گرفته شده باشد ، وله به معنای سرگشتگی و « اله » به معنای سرگشته (حیران) یا شیدا است . و از این رو ، خدا را الله گفته اند که خرد در برابر او سرگشته و شیدا می شود .

معانی مشهور باب های ثلاثی مزید

باب افعال :

- ۱ - متعدي کردن فعل لازم (تعدية) : مثال :
ضَحِكَ عَلِيٌّ : علي خندید / أَضْحَكَ عَلِيٌّ حَسِينًا : علي حسين را خندانند . / « إِنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَ أَبْكَى » : اوست که خندانید و گریانید
- ۲ - مفعول را دارای صفتی یافتن (وجدان الصفة) : مثال : أَعْظَمْتُ اللَّهَ : خدا را با عظمت یافتم . / « فَلَمَّا رَأَيْتَهُ أَكْبَرْتَهُ » : وقتی او را دیدند بزرگ یافتند .

۳ - فاعل دارای ماده فعل شود یا مفعول را دارای ماده فعل کنیم: (واجدیّت) مثال: أَوْرقَ الشَّجَرُ: درخت دارای برگ شد. / «فَأَقْبَرَهُ» : در قبرش نهاد.

۴ - داخل شدن فاعل در زمان، مکان یا عدد: مثال: أَعْرَقَ سَعِيدٌ: سعید وارد عراق شد. / «فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ»: داخل صبح شد در حالی که از زیانکاران بود.

۵ - نسبت فعل به غیر فاعل: مثال: أَكْسَدَ الْكَاسِبُونَ: کاسب ها بازارشان کساد شد.

۶ - رسیدن به وقت: مثال: أَحْصَدَ الزَّرْعُ: هنگام درو کشت رسید.

۷ - مبدأ فعل را از فاعل یا مفعول برطرف کردن (سلب): مثال: أَفْرَعَتْ حَمِيداً: بیمناکی حمید را برطرف کردم.

۸ - ضدّ معنای ثلاثی مجرد: مثال: أَتْرَبَ حَامِدٌ: مال در دست چون خاک شد (ثروتمند شد). / الإمام علیّ (ع): الدُّنْيَا تُخْلِقُ الْأَبْدَانَ: همانا جهان پیکرها را فرسایش می دهد. / «وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا»: و اما منحرفین برای دوزخ هیزم خواهند بود.

باب تفعیل:

۱ - متعدی کردن فعل لازم (تعدیه): «نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ»: بر تو کتاب را فرود آورد.

۲ - دلالت بر زیادی فعل یا فاعل یا مفعول: «غَلَقَتِ الْأَبْوَابَ»: درهای زیادی را بست.

۳ - مبالغه (تفاوتش با تکثیر این است که در تکثیر بیشتر کمیت و در مبالغه بیشتر کیفیت مد نظر است). مثال: «قَدْ

صَدَّقَتِ الرَّوْيَا»: آنچه در رویا دیدی کاملاً تصدیق کردی. (مأموریتت را کاملاً به انجام رساندی)

۴ - تدریج: «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ»: ما این قرآن را به تدریج نازل کردیم.

۵ - نسبت دادن ماده فعل به مفعول (نسبت): «وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرْمَاتِ اللَّهِ»: و هر کس حرمت یافتگان خدا را بزرگ بدارد.

۶ - ضدّ معنای باب افعال: «إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا»: بیم داریم در آزارمان زیاده روی کند.

مصدر باب تفعیل در وزن های دیگری هم بکار می رود این کلمات نیز همانند باب تفعیل اند: تَكَرَّرَ / تَجَرَّبَهُ / سَلَامَ / كَذَابَ / كَذَّبَ

باب مُفَاعَلَةٌ:

۱ - مشارکت (معنای غالب باب مفاعله): در حالی که هر دو طرف هم فاعلند و هم مفعول، اما آغاز کننده به صورت فاعل

و دیگری به صورت مفعول آورده می شود: كَاتَبَ نَاصِرٌ مَحْمُوداً: ناصر و محمود با یکدیگر نامه نگاری کردند.

«فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ»: پس قرعه انداختند و او از مغلوبین شد.

۲ - تکثیر: مثال: عَاجَزَكَ اللَّهُ: خداوند پاداش بسیار به تو دهد.

۳ - تعدیه (متعدی کردن فعل لازم): بَعَدَ: دور شد / باعَدَ: دور کرد / «وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيَّ»: ولی به نظرشان دور آمد.

۴ - همان معنی ثلاثی مجرد: معمولاً هرگاه در باب مفاعله، فعلی به خدای تعالی نسبت داده شود در معنای چهارم است: «قَاتَلَهُمُ

اللَّهُ»، «يُخَادِعُونَ اللَّهَ»

باب تَفَعُّلٌ:

- ۱ - مطاوعه (قبول اثر فعل) : باب تفعّل برای پذیرش اثر باب تفعیل به کار می رود . مثال : عَلِمْتُ هَاشِمًا فَتَعَلَّمْتُ : به هاشم یاد دادم پس یاد گرفت . / فَتَلَّقَى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ : « و آدم از پروردگار خود سخنانی فرا گرفت و خدا او را بخشید زیرا وی توبه پذیر و مهربان است .
- ۲ - تَكَلَّفَ : خود را به رنج انداختن (فاعل می خواهد چیزی غیر واقعی را به زحمت به خود منسوب کند) . « وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ » : و من از آنها نیستم که چیزی را که ندارد به خود می بندد .
- ۳ - تَدْرِيجٌ : « قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّوْنَ مِنْكُمْ » : خدا از شما کسانی را نهانی در می روند می شناسد (تسلّل آن است که کسی خود را از جایی آرام آرام بیرون کشد طوری که نخواهد کسی پی ببرد .
- ۴ - تَجَنَّبٌ : (اجتناب فاعل از ماده فعل) : مثال : تَأْتَمُّ قَاسِمٌ : قاسم از گناه دوری کرد .
- ۵ - تَلَبُّسٌ : (فاعل چیزی را که فعل از آن مشتق شده بپوشد) . مثال : تَقَمَّصَ جَوَادٌ : جواد پیراهن پوشید .
- ۶ - صَيَّرُورَةٌ : (به حالتی در آمدن) مثال : تَسَلَّمَ هِشَامٌ : هشام مسلمان شد .

باب تفاعل

- ۱ - مشارکت : مثال : « نَعُونُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى » : یکدیگر را در کار نیک و پرهیزگاری یاری کنید .
- ۲ - تَظَاهَرٌ : « إِثْقَالْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ » به زمین سنگینی می کنید .
- ۳ - مطاوعه (اثر پذیری) : مثال : بَاعَدَتْ مَنْصُورًا فَتَبَاعَدَ : منصور را دوری کردم پس دور شد .
- ۴ - تَدْرِيجٌ : تَزَايَدَ الْمَطَرُ : باران به تریج بسیار شد . * هرگاه فاء الفعل در باب های تفاعل و تفاعل یکی از دوازده حرف (ت - ث - ج - د - ذ - ز - س - ش - ص - ض - ط - ظ) باشد جایز است حرف « ت » این دو باب را هم جنس فاء الفعل کرده در آن ادغام کنیم . برای پرهیز از ابتدا به ساکن از یک همزه وصل کمک می گیریم . ثُنَاقٌ : ثُنَاقَلٌ : ثُنَاقَلٌ : ثُنَاقَلٌ : ثُنَاقَلٌ : ثُنَاقَلٌ / تَتَضَارَبُونَ : تَضَارَبُونَ

باب افتعال

- ۱ - مطاوعه (اثر پذیری) : مثال « وَ قِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ » : و به مردم گفتند آیا شما گرد هم می آید ؟
- ۲ - تلاش و مبالغه : مثال : اِكْتَسَبْتُ الْمَالَ : با کوشش فراوان مال به دست آوردم . / « لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ عَلَيْهَا مَا اِكْتَسَبَتْ » : نیکی های هر شخصیه سود خود او و بدی هایش نیز به زیان خودش است .
- ۳ - اِتِّخَاذٌ : (فراهم آوردن ماده فعل) : اِخْتَبَرْتُ الْخُبْزَ : نان را پختم .
- ۴ - حَلَبٌ : « لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ » : پوزش نخواهید ؛ زیرا پس از ایمانتان کافر شدید .
- ۵ - معنای ثلاثی مجرد : مثال : اِجْتَذَبْتُ قَمِيصَ أَخِي : پیراهن برادرم را کشیدم .
- ۶ - مشارکت : مثال : اِخْتَصَمَ جَعْفَرٌ وَ سَجَادٌ : جعفر و سجاد با هم دشمنی کردند . / « هَذَانِ خَصْمَانِ اِخْتَصَمَا فِي رَبِّهِمَا » اینها دو دشمنند که در مورد پروردگارشان با یکدیگر دشمنی کرده اند .
- تفاوت مشارکت در باب مفاعله با باب های تفاعل و افتعال این است که در باب مفاعله شروع کننده ، اعراب فاعلی زمی گیرد و دیگری حالت مفعولی ، ولی در باب تفاعل و افتعال هر دو به صورت فاعل می آیند .

• در باب افتعال در حالت های زیر حروف تبدیل میشوند :

- اگر فاء الفعل (و) یا (ی) باشد به (ت) تبدیل سپس در (ت) باب افتعال ادغام می شوند . مثال : اِتَّخَذَ - اِتَّخَذَ
- اگر فاء الفعل (ص - ض - ط - ظ) باشد (ت) در باب تبدیل به (ط) می شود : اِضْطَرَّاب - اِضْطَرَّار - اِضْطَهَاد
- اگر فاء الفعل (د - ذ - ز) باشد (ت) در باب تبدیل به (د) می شود و جایز است که (د) و (ذ) را هم در هم ادغام کنیم . زَجَرَ - اِزْجَرَ - اِذْجَرَ / ذَكَرَ - اذْتَكَرَ - اذْكَرَ - اذْكَرَ / « و قالوا مَجْنُونٌ و اذْجَرَ » : و گفتند جن زده شده و . زیان دیده است .
- هر گاه ذعین الفعلی در این باب یکی از ۱۲ حرف (ت - ث - ج - د - ذ - ز - س - ش - ص - ض - ط - ظ) باشد ، جایز است حرف (ت) این دو باب را هم جنس عین الفعل کرده در آن ادغام کنیم ، سپس فاء الفعل را مفتوح یا مکسور کنیم و چون از همزه باب بی نیاز می شویم آن را حذف می کنیم . خَصَمَ - اِخْتَصَمَ - اِخْصَمَ - اِخْصَمَ - خَصَمَ - يَخْصَمُ

باب انفعال

تنها معنای این باب مطاوعه (اثر پذیری) است :

كَسَرَتْ الْعِظْمَ فَانْكَسَرَ : استخوان را شکستم پس شکسته شد . / « فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ » : به موسی وحی کردیم که عصایت را به دریا بزن ، پس بشکافت .

باب افعال

- ۱- داخل شدن فعل در ماده فعل : اِسْوَدَّ اللَّيْلُ : شب وارد سیاهی شد . / « ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ » رویش از بسیاری خشم و ناراحتی سیاه می شود .
- ۲- مبالغه : اِبْيَضَّ الثَّوْبُ لباس بسیار سفید شد . / « يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَ تَسْوَدُّ وُجُوهٌ » روزی که چهرههایی سفید و چهرههایی سیاه می شود .

باب استفعال

- ۱- طلب (دمعنای غالب این باب است) : « و اِنْ اِسْتَنْصَرُواكُمْ فِی الدِّینِ » : اگر از شما در راه دین یاری بخواهند شما باید یاریشان کنید .
- ۲- مفعول را دارای صفتی یافتن : « وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَىٰ الَّذِینَ اسْتَضَعِفُوا فِی الْاَرْضِ » : و می خواهیم که بر آنان که در زمین ناتوان نگاه داشته شدند ، منت نهیم .
- ۳- قرار دادن ماده فعل برای مفعول : « وَ یَسْتَخْلِفُ رَبِّی قَوْمًا غَیْرَکُمْ » : پروردگرم قومی غیر شما جانشین می کند .
- ۴- تحوّل : (فاعلی از حالتی به حالتی دیگر در آید که ماده فعل بر آن دلالت کند) . « فَاسْتَعْلَطَ فَاسْتَوَىٰ عَلَی سُوْقِهِ » : (آن جوانه ها) ستبر می شود و راست بر پای خود می ایستد .
- ۵- مطاوعه : مثال : اِحْکَمْتَهُ فَاسْتَحْكَمَ : آن را محکم کردم پس محکم شد .

الدَّرْسُ الرَّابِعُ

- ۱- یستوی از باب افتعال و مصدر آن استواء است که در فارسی به نادرست به اُسْتُوا تبدیل شده است .
- ۲- در آیه ی شریفه ی « وَ عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا » چرا « هَوْنًا » که حال است ، با صاحب حال « واو » مطابقت ندارد ؟
- چون « هون » اسم جامد است و احتیاج به مطابقت با صاحب حال ندارد
- ۳- در آیه ی شریفه ی « إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ » چرا فعل به صورت مفرد مونث برای غیر عاقل نیامده است ؟ دذو وجه درست است . ۱- الحسنات از کارهای ارزشمند است با آن مانند ذوی شعور برخورد شده است ؛ معمولاً در زبان دعربی با جمع غیر عاقل مانند مفرد مونث برخورد می شود .

- ۴ - « تَطْمِئِنُّ » در آیه شریفه « أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ » از باب اِفْعَال است .
- ۵ - « كَمَا » در آیه شریفه « أَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ » : جارو مجرور و متعلق به مصدر محذوف (إْحْسَانًا) است .
- ۶ - « أَمَّن » در آیه شریفه « أَمَّنْ يُجِيبُ مُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَ يَكْشِفُ السُّوءَ » بهد معنای « یا کسی که » و در ادامه آیات قبلی است .

الدَّرْسُ الْخَامِسُ

- متندر سدر باره (هَذَا خَلْقُ اللَّهِ) و پیاماندر باره تفکر در آفریدهها بخداست .
اینم تونجزم تونیاست که هدا نشا موز انبها نعل اقه دار ندو با اینم تنها از دوستدار اندر سر بی می شوند .
بلا فاصله بعد از اتمام مدر سدر کم طلباً مد هکها ز مهمتر ینا هدا فهر ز بانیاست .
در بخشا علموا ، اهداف : آشنائیا جمله اسمیه و فعلیه ، شناختا جزایهر دو جمله : یعنی فعل ، فاعل ، مفعول به ، مبتدا و خبر است .
تشخیصا جزاء در جمله های یکه گاه ی (مبتدا و خبر) و نیز (فاعل و مفعول) ، صفتیا مضافا لیه می گیر ندو خود شان موصوفو مضاف می شوند .
مبحثا ضایو و صفر انیا بدراید انشا موز اندشوار نشان داد . در ز بان فارسی و عربی به لحاظ تقدیمو تأخر تر کییا ضایو و صفر ایمانند هم هستند . در انگلیسی تر کیبو صفریو اضافی بر عکس فارسی است ؛ مثال : پسر خوشحال ، الولد المسرور ، happy boy ، خانه مریم ، بیت مریم ، mary,s home

از طرفیدر کتابعربیدهمتر جمها ز فارسی به عربی نیستو هدهد فقه مهمتناست ؛ لذا دبیر انگران مسائل ایمانند تطابق موصوفو صفتو و یژ گیها می مضاف نباشند .

اعرابگذار یکلمات هدهد فنیست ؛ دانشا موز باید در ستبخواندو با خواندن در ستمت نو یژ گیها یز بانیر اکشف کند .

دانشا موز ایرانی فارسی ز بانیشتر بهر فنیاز دار دودانشا موز عربهمصر فوهمنحو .

فتر جمه :

هدفتدر یس مضار عم منصوب نیست با اینکهدر جاها می مختلف به کار رفته ؛ بنا بر این مضار عم منصوب در حدیک صیغه معادل سومشخص مفر ددر فارسی در کتابمطر حشده است . هدهد شناختو دانستن معنایاندر جملههاست . مانند : « أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ » فعلاً یغفر ادر ستمعنا کند .

- هدهد فثانو یه حوار : آشناشد نباسلمانفار سیصحابی جلیل القدر پیامبر اسلام (ص) و آثار تاریخی شکوه مند ایراندر نزدیکی بغداد .

سلماندهقانزاده های ایرانیوزر تشتیبه نامروز بهبود . در نو جوانی مسیحی شدو به شام سفر کردو به شاکر دیر و حانیونمسیحیدر آمد .

به حجاز آمد ؛ بهدست قبیله بنیکلباسیر و برده شدو بهمردیاز بنیقیر یظهفرو ختهد شدو همراها و بهمدینها آمد . در مدینه هدا دیدن پیامبر (ص) بهایشانایمان آورد .

پیامبر (ص) ایشانرا خرید و آزاد کرد و مسلمانان امید. سلمان از یاران بزرگ پیامبر (ص) بود و در مورد سلمان فرمودند: سلمانمناً اهلاً لبیت. در غزو هها حضور داشت. ماجرای پیش نهاد و پیرایکندن خند قدر نبردا حزاب که به شکرست مشرکینانجامید؛ مشهور است. بعد از پیامبر (ص) از یاران حضرت تعلق (ع) گشت. مخالف فجر یا نسقی فیه بود، ولی بسیار؛ انتخاب خلیفها و لو دو مباحاً نهم کار یکرد.

در زمان خلیفهدوم، حاکم مدائن گشت و با این وجود زنبیل می یافت و از دسترنج خویش می خورد. مدفن او در مدائن به سلمانیا که مشهور است.

طاق کسری با اینو مدائن بر جست هترین یادگار شاهنشاهی ساسانی در تیسفون در عراق نزدیک آرامگاه مسلمانان است.

منظور از المحال الاعرابی نقش کلمات است که دانش آموزان رشت هائی غیر از انسان ی فقط باید به مبتدا و خبر و... اشاره نمایند.

دانشافزایبیرای دبیر:

«لَا أَمَلِكُمْ نَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ» «ما» مستثناس تو مستثنا من هه دو کلمه نفعاً و ضرراً هستند. / «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا» وُسْعُ مفعول به و ماست.

*****

الدرس السادس

- متن درس ششم از کتاب مشترک عربی زبان قرآن (۱) یکی از داستانهای قرآن است. داستان ذوالقرنین با توجه به اینکه پادشاهی خداپرست و عادل بوده و بر بخش بزرگی از دنیای کهن فرمانروایی کرده، مهم است. قرن به معنای شاخ و ذوالقرنین به معنای دارای دو شاخ است. داستان ذوالقرنین در سوره کهف آمده است. در تطابق شخصیت ذوالقرنین به این افراد اشاره شده است: کورش هخامنشی، فریدون، اسکندر مقدونی، یکی از شاهان حمیر، یکی از فرعونهای مصر و .... تفسیر المیزان و نمونه نوشتهاند، انطباق ذوالقرنین ذوالقرنین بر کوروش هخامنشی بهترین نظر در این باره است.

- هدف قواعد درس ششم این است که دانشآموز فعل مجهول را در عبارات تشخیص دهد و درست ترجمه کند. در رشتههای مشترک نیازی به ذکر نائب فاعل و انواع آن نیست، اما در دو رشته علوم انسانی و معارف اسلامی آموزش و ارزشیابی این اصطلاحات از اهداف کتاب است. در جدول این بخش حرکت فاعل و عین الفعل قرمز نوشته شده است تا تدریس آن راحتتر صورت گیرد.

با توجه به اینکه دانشآموزان با یادگیری مطالب مشکلی ندارند، اما با گذر زمان آن را فراموش میکنند، لذا تکرار و تمرین موجب تثبیت آموختهها میشود.

در بخش ترکیبهای وصفی و اضافی هدف درس، تفهیم این مطلب است که دانشآموز تشخیص دهد در عبارت «نافذة البيت الجميلة» صفت برای نافذة است. آموزش تطابق موصوف و صفت از نظر جنس و عدد و معرفه و نکره بودن و اعراب نیست، همچنین اینکه مضاف الف لام و تنوین و نون مثنی و جمع نمیگیرد و مضافیله مجرور است از اهداف کتاب نیست. برای فهم ترکیب وصفی و اضافی باید دانش آموزان دانشآموزان را به آموختههایشاندر فارسی ارجاع داد. مثلاً با افزودن چیزهایی مثل «تر و ترین» یا فعل ربطی به آخر ترکیبها اگر عبارت، معنای صحیحی داشت، ترکیب، وصفی و در غیر این صورت، اضافی خواهد بود.

- در همه تمرینهای کتاب، درست خواندن و درست ترجمه کردن مد نظر است.

- اجرای تمرین «أنوار القرآن» به عنوان کار در منزل است و اگر دبیر تشخیص دهد که وقت کافی دارد، میتواند آن را در کلاس انجام دهد.

- یا جوج و مأجوج نام دو قبیله وحشی مغول بوده است. / ابل به معنای شتران و جمع آن آبال است؛ این کلمه از جنس خودش مفرد ندارد. / در آیه {إِذْ قَالَ الْإِبْرَاهِيمُ لِقَوْمِهِمْ اهْذِهِم مَّا نَدْعُوا إِنَّمَا أَكْفُونُ} (الأنبياء : ۵۲) إِذْ را میتوان مفعولبه برای فعل محذوف أذکر دانست. / در آیه {جَعَلَاللَّهُ الْكَعْبَةَ الْكُبْرَىٰ حَرَامًا قِيَامًا مَّوَدَّةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ} (مائدة/۹۷) الْبَيْتَ الْحَرَامَ بدل از الْكَعْبَةَ و قِيَامًا مفعولبه دوم است.

*****

الدرس السادس (تخصصی علوم انسانی)

- متن درس ششم از کتاب «عربی تخصصی ادبیات و علوم انسانی» درباره جاذبه‌های جهانگردی در ایران است. از هر استان یکی از جاذبه‌های تاریخی یا طبیعی‌اش ذکر شده است.

- قواعد درس ششم، تدریس معرب و مبنی و انواع چهارگانه اعراب است. ذکر نوع بنا یا اعراب محلی از اهداف کتاب نیست؛ مثلاً در اعراب جمله «هو سعید» ذکر مبتدا و مبنی برای هو کافی است.

تطابق موصوف و صفت نیز از اهداف این کتاب نیست.

- در تمرینها، تمرینهایی که هدف آن تقویت مهارت شناخت فعل است، درجه دشواری بالایی دارد. هدف از تمرین پنجم آن است که فراگیر بتواند اعراب درست را بشناسد و تشخیص دهد. سوال در این موارد به صورت دو گزینه‌ای طرح میشود و نباید آموزش ساده در مدرسه فدای آزمون سراسری شود.

- نام قزوین معرب کاسپین است. تبدیل کاف به قاف در زبان فارسی تحت تأثیر عربی رایج است؛ مثل: کوهستان: قهستان، کرمانشاه: قرمسن، کند: قند، و ... / برید در عربی برگرفته از نام فارسی بُری است؛ گویا دم اسبان را میبردند تا تندتر بدونند و بُریده به بُرید تبدیل شده است.

*****

الدرس السابع (مشترک) و الدرس الثامن (تخصصی علوم انسانی)

- متن درس درباره دلفین است. دانشآموز با خواندن این متن در آفریده‌های خداوند میانداشود. حدیث آخر درس درباره دریا و در پیوند با موضوع درس است.

- هدف قواعد این درس، آموزش معنای حروف جر و تشخیص جار و مجرور در متون و عبارات است. نهادن اعراب جر هدف نیست.

در کتاب مشترک لازم نیست دانشآموز بیاموزد اعراب صحیح اسمهای پس از حروف جر چیست؛ اما در رشته ادبیات و علوم انسانی لازم است بتواند علائم جر را بشناسد و پاسخ چنین سؤالاتی را بدهد: ضع فی الفراغ الكلمة المناسبة.

العربية من اللغات الرسمية في .... الأمم المتحدة منظمة O منظمة O

ربع سكان العالم من .... المسلمين O المسلمون O

علائم جر (ـ، ـی) در رشته علوم انسانی آموزش داده میشود اما نیازی به ذکر اصطلاحات اصلی و فرعی نیست.

نون وقایه در کتاب درسی فقط به فعل وصل شده است و هدف ترجمه صحیح چنین فعلهایی است. از طرح سؤالاتی که از دانشآموز بخواهد نون وقایه را در جای صحیح به کار برد خودداری شود. مثل: تعرف+ی = ...

در تمرینهای کتاب فعلها به تنهایی آمده است اما در امتحان همه کلمات باید در دل جمله باشد. تمرینهای کتاب صرفاً برای تقویت مهارت شناخت فعل هستند.

- در تمرینها، معلم نقش راهنما و مصحح را دارد و تمرینها نیازمند توضیح را قدری بیشتر توضیح میدهد. ترجمه فارسی به عربی از اهداف کتاب نیست. رمز جدول: «الدَّهْرُ يَوْمَانِيَوْمًا لِكُلِّ يَوْمٍ مَعْلِيكَ» از حضرت علی (ع) است.

در رشته علوم انسانی، دانشآموز در بیان اعراب مثلاً میگوید مبتدا و مرفوع به ضمه؛ اعرابگذار یو تشکیلمد نظر نیست. رشته غیر علوم انسانی به علامت نیز نیاز ندارند.

- نجات داد به عربی: أَنْقَذَ، أَنْجَى، نَجَّى، اسْتَنْقَذُوا... / شاطیء از ریشه (شطاء). شَطَأٌ (شَطَأٌ وَشَطُوءٌ): کنار دریا راه رفت، در ساحل راه پیمایی کرد. شَطَأٌ:

جمعاً شطاء: برگشت، شاخه پتانز هخل. منال شجر: آنچه که خاطر افری شهر ختر وید. / ضِعْفٌ: دو برابر. ضَعْفَةٌ:

اورانان توان کرد، اورانان توان شمرد، آنرا دو برابر کرد. ضِعْفٌ: جمعاً ضِعَافٌ، ضِعْفَالشَّيْءِ: دو برابر هر چیز یا مانند آن. / أَدَّى: دست به

...زد، انجام داد، اقدام به... کرد، را عملی کرد، را تمام کرد. اَدَّى: منجر شده. اَدَّى مَهْمَةً: مأموریت را انجام داد. اَدَّى لِأَلِ الْعَنْفِ: به خشونت تگر آید.

اَدَّى لِأَلِ الْجَرَاءِ تَحْقِيقٌ: منجر به انجام یک تحقیق شد، منتهی به یک رسیدگی شد. / دَوْرٌ: در درسیه معنای نقش. معانی دیگر:

تأثیر، نوبت، وظیفه، دفعه، مدت، دوره، مرحله... بالدَّوْرِ: به نوبت، دور الوسیط: نقش میانجی، دور حاسم: نقش حساس، دور فاعل: نقش مؤثر. / سَبْحَانَ اللَّهِ: مفعول مطلق منصوب الفتح هو مضاف. الله: لفظ الجلالة، مضاف الیه مجرور بالكسرة.

اهداف تمارین:

تمرین سوم معلومانسانی : تقویت واژه شناسی یا یادگیری کلمات مترادف و متضاد

تمرین چهارم مشترک : شناخت و تشخیص جاز و مجرور در جمله.

انتخابیات واحد بی اثری فهم بهتر قرآن و متون دینی است .

تمرین چهارم معلومانسانی : تقویت توانایی ترجمه انواع فعل.

تمرین پنجم معلومانسانی : تقویت توانایی تشخیص جاز و مجرور و نیز علامت جرد در کلمات مختلف بدون نیاز به ذکر اصطلاحات اعراب با صیغی فرعی.

تمرین ششم هفتم مشترک : تقویت مهارت واژه شناسی تمرین ششم در بی معلومانسانی : تقویت مهارت واژه شناسی با تکیه بر انواع فعل . (خودداری از طرح چنین سؤالاتی در امتحانات موسابقات .)

تمرین هشتم مشترک یا تمرین هفتم معلومانسانی : تقویت اندوخته و واژه گانیدانش آموز. (ترجمه فارسی به عربی از اهداف کتاب نیست؛ لذا 23 پاسخ و بهره ویدانش آموز قرار دارد .)

تمرین نهم و دهم مشترک : آیات قرآن و سخنان حکیمانها از پیامبر اسلام و حضرت علی علیه السلام .

در تمرین نهم هدف تعیین نقش کلمات در نگیاست . دانشآموز رشته غیر انسانی و کافیاست بگوید القلوب مضافاً الیه استون نیاز « ذکر اللّٰه شفاء القلوب » معارف در نیست بگوید مضافاً الیه مجرور به کسر هاست .

تمرین هشتم معلومانسانی : قرائت صحیح و ترجمه احادیث همچنین بیان اعراب کلمات مثلاً برای کلمه ذکر در ذکر اللّٰه شفاء القلوب . فقط بگوید مبتدا و مرفوع به ضمه . اما تشکیلی اعراب گذاری نخواهیم .

تمرین نهم معلومانسانی: مانند تمرین هشتم.

ارزشیابی

- روش مناسب: روش نمایشی چند نفر عهدهدار نقشیار ائهشده شوند .
- یار و شراد یو بییه اختیار خود استفاده کرد که نیاز بیه چی تدار کاتینیستو تنهانشیدن صدایاز یگر انکافیاست .

دانشافزایی بر ایدبیر (نهبر ایدانشآموز)

معادلنجاتداد به عربی : أَنْقَذَ، أَنْجَى، نَجَّى، خَلَّصَ، اسْتَنْقَذَ . . . است « شَطَأٌ » شاطِئًا ز ریشه شَطَأٌ (شَطَأٌ وَ شَطُوءٌ) ؛ کنار در یار اهرفت، در ساحل راهی میایی کرد .

شَطَأٌ : جمعاً شَطَءٌ : بر گشت، شاخه تازه نخل مینالشجر؛ آنچه که طار افریشه در ختر وید .

- ضِعْفٌ یعنی دو برابر . ضَعْفَةٌ؛ اورا ناتوان کرد، اورا ناتوانش مرد، آنرا دو برابر کرد . دو برابر هر چیزی یامانندان . « ضِعْفُ الشَّيْءِ : ضِعْفٌ : جمعاً ضِعَافٌ

- اَدَّى، یعنی دستیه . . . زد، را انجام داد، اقدامه . . . کرد، را عملی کرد، را تمام کرد (انجام داد .) اَدَّى اَلْيَ : منجر شده . اَدَّى مَهْمَةً؛ ما مور تیر انجام داد . اَدَّى اَلْيَ : اَلْعُنْفُ؛ به خشونت گرایید . اَدَّى اَلْيَ اِجْرَاءَ تَحْقِيقٍ؛ منجر به انجام یک تحقیقات شد، منتهی به یک رسیدگی شد .

- کَلِمَةٌ دَوْرٌ در درس هفتم به معنای نقش و معانی تأثیر، نوبت، وظیفه، بار دفعه بالدَوْرِ: به نوبت، دور الوسیط: نقش میانجی، دور حاسم: نقش حساس، دور فاعل: نقش مؤثر

- سُبْحَانَ دَرِ سُبْحَانَ اللّٰهِ (سبحان: مفعول مطلق منصوب بالفتح و هو مضاف. اللّٰه: لفظ الجلالة، مضاف الیه مجرور بالكسره
- دِمَشِقٌ تَلْفُظٌ عربی و دِمَشِقٌ تَلْفُظٌ فارسی آن است.

- شَرَشَفٌ به معنای ملافه ریشه فارسی دارد. شرف از چادرش گرفته شده است. چادرش یعنی چادری که شب هنگام استفاده می شود. در گویش عراقی چَرَجَفٌ گفته می شود.

- اِتَّصَلَ بِهِ، یعنی به او زنگ زد و در گویش عراقی خَابَرَةٌ و در حجازی دَقَّ عَلَيْهِ به کار می رود.

در سهفتم مرتبه تخصصی علوم انسانی ۱

اهداف رفتاری : درست خواندن درس - درست ترجمه کردن - در کپیامدرس - استشهداد به حکمتها یدرس - بیان از عربی به فارسی کلمات جدید - شناختن مفعول و درست ترجمه کردن آن - شناختن بیافعال تشخیص اعراب آن و انواع افعال و بیافعال و موصوف و صفت در جمله صفت مؤخر در جمله

فرایند آموزش

چون نفتاز مهمترین منابع درآمد ایراناستدانشناطلاعاً تعلیمیدر ایرانبر ایدانشآموز سودمند خواهد بود.

هماهنگیدر ترجمه متن در سهفتم مرتبه تخصصی علوم انسانی

اوشمار از زمینید اوردو خواستار آباد کردنشاز شما شد . چگونهنفترا بهدست میآوریم؟ انساننفترا از درونزمیناستخراجمیکندو گاهایناستخرا جوقتبسیا ریمیکیرد؛ زیرا حفر در طبقاتصخرههاست . در ایرانشروتهای بسیاریدرونزمینوجود دارد . کشور ماسرشاراز نفتوگاز استوبخشیاز آنها را بهکشورهایصنعتیصادر میکند . انساننفترا از دیر باز شناختهاستو آنرا از سطحزمینجمع میگردوبهعنوانسوختوب رایدرمانیما ریهایپوستیاز آناستفاده میگرد . انسانچاهیراحفر میکنددر آنلولهایمیگذارد . نفتبهوسیلهلولهایلامیرود . لولهایکلیدهاییبازوبسته می شود .

انتقالنفتاز راهلولهایکمخطر ترو کمهزینهتر از انتقالآنرا ز راهنفتکشهاستوبرایآسانساز یا انتقالنفتبهوسیلهلولهایسراز یریهادستگاههاییکاهششار استفاده میشود تالولهایسالمبمانند .

ایرانتجربههایبسیاریدر صنعتانتقالنفتاز راهلولهدار دوازبزرگترینکشورهایصادر کننده نفتوموقتربینانهدار کشیدنخطوطلولهونگهدار یا آنها از مکانهایتولی دتامکانهایمصر فاست .

در امتداد لوله‌ها و کله‌ها مخابر اتیبه‌عنوان ایستگاه‌ها یه‌شدار وجود دارد و تابلوهای یه‌شدار به‌رنگ‌زرد هم‌می‌نشانند از کندن زمین‌برای ساختن یا کشاورزی. بزرگ‌ترین میدان در هر هم‌می‌نویسند که از این لوله‌ها نگه‌دار یک‌دو و هنگام دیدن خطر یا شرکت [خطوط لوله و مخابر اتش‌رکت‌تفت] تماس‌گیری. از نفت‌فرآورده‌ها بسیار می‌مانند بنزین و نور و غنچه‌ست‌می‌آورند و صنعت‌استفاده‌دیگر دارد، از آن‌پلاستیک، عطر، دارو، حشر‌هکش، مواد آرایشی، خمیر دندان، کود شیمیایی و غیره ساخته‌می‌شود.

نفت‌چگونگی به‌کجا انتقال داده‌می‌شود؟ نفت‌از چاه‌ها یا بندر‌ها به‌پالایشگاه‌ها از راه‌لوله‌ها منتقل‌می‌شود. سپس نفت‌کش‌ها مشتقات نفت‌را از پالایشگاه‌ها به‌ایستگاه‌ها یسو‌ختر کشور انتقال‌می‌دهند

اعلموا

هدف‌قواعد شناخت‌تر جمعه‌فعل‌مجهول‌است . اَلْفِعْلُ الْمَجْهُوْلُ فِعْلٌ لَمْ يَفْعَلْهُ لِيَعْنِ فِعْلِي كَيْفَ عَمِلْتُ مَجْهُوْلًا . لفظ‌فعل‌مجهول‌است

نیاز به‌یاد‌گرفتن (الفعل‌المبني‌لم‌مجهول) در تدریس نیست (اصطلاحاً فِعْلٌ لَمْ يَفْعَلْهُ لِيَعْنِ فِعْلِي مَجْهُوْلًا) (الفعل‌المبني‌لم‌مجهول‌است)

هدف‌تشخیص‌فعل‌مجهول‌در عبارت‌تدریس‌ترجمه‌کردن است .

تذکره مهم : ترجمه به‌تنهایی فعل‌ها ی‌گوناگون از جمله فعل‌مجهول‌صرفاً یک‌تدریس‌ناست و دراز‌شیا بی‌میان‌نوبت‌و یا ی‌انیا ی‌ددر جمله‌ها باشد .

آموزش‌واریز‌شیا بی‌اصطلاحات‌نا ی‌فعل‌انواع فقط در رشته‌های‌دی‌ت‌علوم‌انسانی و علوم‌معارف‌اسلامی از اهداف‌کتاب‌است .

حرکت‌فعل‌الفعل‌وعین‌الفعل‌با قرمز جهت‌سهولت‌کار معلم و خلاصه‌شدن کتاب آمده است .

اغلب‌دانش‌آموز در سر‌ایاد‌می‌گیرد، ولی‌با گذشتن‌زمان‌فراموش‌می‌کند؛ لذا تکرار و تمرین‌است که موجب‌تثبیت‌موخ‌ته‌ها می‌شود .

مشکل‌اصلی‌در یاد‌گیری‌سر‌تفهیم‌مطالبنیست .

تذکره بسیار مهم : در مبحث‌اعراب‌کلمات‌مبني، مانند کتاب‌های گذشته عمل‌کنیم؛ مثلاً در اعراب‌هوسعیث . این‌طور عمل‌کنیم . هومبتدا و مبني‌است .

نگوییم هومبتدا و محلاً مرفوع‌است .

دانستن‌ضمیر مستتر کم‌کیه‌فهم‌زبان‌می‌کنند؛ زیرا از نظر منطقی از م نیست، در جمله‌تأذیه‌الیبیتی . و اذیه‌الیبیتی .

اگر وجود‌فعل‌لازم بود ذکر‌میشود و گفتن‌اینکه‌فعل‌ضمیر مستتر انا و انت‌است، از شنیدن‌فهم‌زبان‌دارند .

از دبیران‌گرمیدرخواست‌داریم به‌همین‌انداز ه‌بسنده‌کنند که در جمله‌تأذیه‌الیبیتی . فاعل‌ضمیر مستتر است.

فنا لتر جمه

دانش‌آموز در درسه‌فتم کتاب‌عربی‌بی‌پایه‌نهم‌مباحث‌ترکیب‌وصف‌واضیاً‌شناخت‌مختصر پیدا کرده‌است .

هدف‌از این‌شناخت‌وصف‌فأ‌توانا ی‌فهم‌ترجمه‌کردن‌کیه‌ها ی‌مانند اخیال‌الکبره، اخیال‌الصغر، خاتمه‌الذهبی، ممر‌عنا‌الجمیله و عملاً‌الصالحه .

ترکیب‌وصف‌واضی‌در دوزبان‌فارسی و عربی‌بسیار شبیه‌هم‌هستند

در اریز‌شیا بی‌آزمون‌سراسر یوم‌سابق‌تعلیم‌طر حسو‌الباید در جمله‌ها باشد .

طبیعی‌است که از آنجا که هنوز دانش‌آموزان‌مطابق‌توصوف‌وصفت‌و یژگیه‌ها مضاف‌و مضاف‌الیها‌شناخت‌دهاند، لذا طر حسو‌الباید تا توخ‌ته‌ها یا نانباشد .

هدف‌آموزش‌تطابق‌موصوف‌وصفت‌از نظر جنس، عدد، معرفه‌و نکره‌بودن‌اعراب‌نیست .

هر چند خود به‌خود این‌تفاقیافتد و در خلال‌قرائت‌جمله‌ها دانش‌آموز پی‌میرد که تطابق‌ی‌وجود دارد، اما آموزش‌مطابق‌توصوف‌وصفت‌از اهداف‌آموزش‌نیست .

همچنین آموزش‌شایسته‌مضاف‌و مضاف‌الی‌تونی‌نونی‌نونی‌جمع‌می‌گیرد و مضاف‌الی‌هم‌مجرور است‌از اهداف‌کتاب‌نیست .

برای‌فهم‌ترکیب‌وصف‌واضی‌باید دانش‌آموزان‌را به‌موخ‌ته‌ها ی‌شان‌در ادبیا‌تفاریح‌سایر جاع‌داد .

برای‌تشخیص‌ترکیب‌وصف‌واضی‌ترکیب‌وصف‌واضی‌باید به‌نوع‌کلمات‌ترکیب‌تو جه‌داشت .

شیوه‌اصلی‌تشخیص‌ترکیب‌وصف‌واضی‌از اضافیت‌تشخیص‌نوع‌کلمات‌ترکیب (از نظر اسمی‌اصفت‌بودن)

است؛ اما معمولاً شیوه‌های‌ی‌برای‌تفهیم‌دانش‌آموز به‌کار برده‌می‌شوند .

نکته : برای‌تشخیص‌اسم‌وصفت، بیشترین‌مشکل‌دانش‌آموزان‌در شناخت‌اسم‌معنی‌است، یعنی‌اسم‌یکه‌وجود‌ظاهرین‌دارد و وجود‌شواست‌به‌هیچ‌یک‌دیگر است

حوارات

گفتوگو با مسئول پذیرش همتلاز موضوعات پر کاربرد در آموزش مکالمه است. هدف توسعه آموزش عدد نیست. همینکه مثال، کفایست که دانش آموز بداند عددها یصدی به بالانیز ساده است و همینکه تصادراً امیداند، نشانگر دانستن بقیه اعداد است.

اهداف تمرینها

تمرین اول: تقویت توانایی در کاربرد واژگان در کلمه. بخواند و ترجمه کند. اینکار نمره شفاهی و نوشتاری را تشکیل میدهد. در پی یافتن پاسخ در واژگان سبب می آید تا بتواند معنای جملات را بفهمد تا بتواند کلمه مر تبطبا معنای آنها را در واژه نامه آغازین درسیابد.

تمرین دوم: تقویت مهارت شناخت فعل. در امتحان نباید معنای فعل را به تنهایی بیرون از جمله خواست. این بخش از کتاب صرفاً به منظور تقویت آموخته ها است. درجه دشوار یا این تمرین بالاست.

تمرین سوم: تقویت مهارت زبان خواندن، واژه شناسی و ترجمه. طریقی است و در امتحان توصیه میشود.

تمرین چهارم، پنجم، هشتم، نهم و دهم: تشخیص انواع فعل هر چند توانایی تشخیص و ترجمه در سطح همدم نظر است. تشخیص و عملکرد ترجمه درست آن به تدریج و جویم میشود تا دانش آموز بتواند فعل نیز بسازد. ابتدا باید بتواند در سطح خود درستی بخواند، سپس در سطح فهم و در سطح ترجمه کند و بدون خواستن معلم ساختن نیز حاصل میشود.

هدف از البحتالعلمی

تقویت فعالیتها و پژوهشی. یافتن آیه، حدیث، بیسیاسخینغز و دلنشین در باره نعمتها ی خداوند است. زبانایندر سفارسی نیست؛ لذا نمیتواند در بخش پژوهش و هشتم و نهم و دهم در سطح عمل شود. در درسیبهدفاصلی فهممتناست. حجم پژوهش چنداندمتظر نیست. شاید چند سطر پژوهش از چند صفحه بالاتر باشد.

ارزشیابی و سایلکمک آموزشی

با پاورپوینت یا نماهنگها ی کویک تا همتدر سرباره بهتر آموزش دهیم. (ترجیحاً بشیوه نمایشی).

دانشافزایی برابری (نهمبرای دانش آموز)

- فعل مجهول در محاوره و ترمه عربی و گویشها ی محلی روزان فعل، ین فعل بسیار آمده است؛ مثال: انقتل (انکتل): کشته شد، انقلق: بسته شد، انفتح: باز شد، انظلم: ستم شد، انکتب: نوشته شد، انطبخ: پخته شد، انشرب: نوشیده شد، انسَمع: شنیده شد، انخرَب: خراب شد، انصنع: ساخته شد، انجرح: زخمی شد. . . .
- ایلبهمعنا یشرانو جمعاً نا بالاست. اینکلمهمفرد از جنس خود ندارد.
- رزبه معنای نهمان ال رزبر گرفته از یونانی است. در گویش عراقی تمنگ گفته میشود.
- نطق و نطق در دست هستند. نفتواژها ی فارسی است که وارد عربی شده است. در اوستا نپتها آمده است.
- معادل و غندر عربی عبارت است از: زیت، دهنوسمن
- در فارسی و عربی فرقدار. در فارسی معنای متعدی «انتقال» معنای کلمه در عربی معنای لازم دارد.
- آبار جمع بر است. آبار در اصل بئار و خلافاً قاعده، آبار گفته شده است. در گویش عربی حجاز یا بیار میگویند.

در سه شتم معریز بانقرآن 1

اهداف رفتاری: درسخواندن درس در سه فهمیدن و در سطح ترجمه کردن. درک پیام درس و معنای کلمات جدید را از عربی به فارسی و استشهاد حکمتها ی درس - تشخیص اسمفعل، اسممفعول و اسممبالغهدر متنوع عبارت.

فرایند آموزش

در سطح مطرح کردن یکی از ملامتاد بفارسیکی از اهداف فاصلی آموزش شعری در ایران را بیان می کند. هدف فاصلای این درس توجه به ارتباط میان دوزبان فارسی و عربی باشد. پیام متن اول و دوم در سطح دوستی و عشق به محبوبان و زشناست

هماهنگی در ترجمه متن درس

آرایه تلمیعدر ادبیات فارسی

زبان عربی با نقر آن، احادیث و دعاهای سحرآمیز شاعران ایرانی را؛ آن استفاده هر دو زبان و هر دو لهجه را می‌کشد. بهر بیسرو دهان که آنرا ملامت نامید هاند؛ بسیار یا ز شاعران ایرانی ملامت دارند، از آن جمله حافظ شیرازی، سعدی شیرازی و جلال‌الدین رومی و موی و فیه موی .

مَلَمَعًا فِظًا الشَّيْرَازِيَّ لِسَانًا الْغَيْبِ

از خوندن نوشتن ز دیدک و دست نامی نیر آیتد هُرْ مِنْهُ جَرَّ الْقِيَامَه . . . من روزگار از دوریت و همچون قیامت دیدم . یا . . .

دارم نماز فراقش در دیده صد علامت مستند و غیبیه ذُلْنَا الْعَلَامَه ؟ . . . آیا این اشکها چشم میرایمان نشان نهیست؟

هر چند کاز مودماز و بنبوسد مومنجرت المجرَّجَحَلَّتْ بِهَا النَّدَامَه . . . هر کس از مودهر ایاز ماید پشیمان میشود .

پرسید ما ز طیبی باحوالد و سنگفتا فبغدها غذا فبغدها فبغدها السَّلَامَه . . . در دور باشعدا بودر نزدیکیا شسلامت هست .

گفت ملامت آید گر گردوستگر دموا اللهم انا حبا بلا ملامه . . . به خدا عشقیر ابد و نسر ز نشندید ه ایم

حافظ چو طالبا مدجامی به جان شیرین ختید و فمِنْهُ كَأَسْمَانِ الْكَرَامَه . . . تاجامیاز بزرگوار از آنچشد .

• سَلِّ الْمَصَانِعَ كَبَّاتِهِمْ فَيَأْتُوا تَتَوَقَّرُ أَيْ جَهْدَانِي كَهْدَرِ كِنَارٍ فَرَاتِيَا زَابَانِ هَادِرَ بَارَةَ سَوَارَانِي كَهْدَرِ بِيَا بَانَهَا تَشْنَهَانِدِ بِيَرْس . . .

(الْمَصَانِعُ بَانِبَارَ هَا بِيُو دند که مژه گوار آییندا شتند، ولیبرایشنگان بیابان نعمت بزرگ بود هاست) .

• شَبْمِهْرُ وَيَتُورُ ز سَتُودِيْدَهَامِ بَهْتُورُ وَشَنُؤَانِهَجْرُ تَسَوَاءَ عَشِيَّتِي وَغَدَاتِي . . . واگر [از من] جدایی گزینی (جداشوی)

شبوروز برابر میشود .

• اگر چه دیر بماند ما میدبرنگر فتممضيا لَمَانُ وَقَلْبِي تَقُولُ لَنَا كَاتِي . . . زمان گذشت و دل میگوید قطعاً تو میآیی .

من آدمی به جمال تنه دیمون نه شنید ما گر گلی به حقیقت عجبنا بحیاتی

• شَبَانْتِيرَ هَامِيْدِمِ بَهْصَبْرٍ وَيَتُوبُ بَاشِدُ وَقَدْ تَفْتَشُعِينَا لِحَيَاةٍ فِي الظُّلُمَاتِ . . . و گاهی چشمه ز ندگیدر تاریکیها جست و جو میشود .

• فَكَمْ تَمُرُّ عَيْشِي وَأَنْتَ حَامِلٌ شَهْدٍ جَوَابًا لَخَبْدِ يَعَا سَتَا زَانْدَهَانِبَاتِي جَهْ بَسِيَارَ زَنْدِ گِيَا مَرَاتِلْ خَمِيْ كِنِدِرْ حَالِي كِه حَامِلُ عَسَلِ هَسْتِي !

• نه پنهان روز عمر ست عشق و ریت و ما را و جد ترا حقه اود انشمنتر فاتی . . . اگر خاک قبرم (استخوانی پسیده ام) رابویی، بوی عشق را میایی .

• وَصَفْتُ كَلْمَلِي حِكْمًا تُجَبُّو تَرَضِيْمًا حَمْدًا تُو جِهْ كُو يَمَكِهْمَا وَا رِي صِفَاتِي هِر بَانْمَكِيْرَا هَمَا كُو نِهْ كِه دُو سَتَدَارِ بُو مِپَسِنْدِي بُو صَفْرُ كَرْم . . .

• أَخَافُ مِنْ كُو أَرْجُو وَأَسْتَعِيْثُ أَدْنُو كِه هَمَكْمَنْدِ بِلَا يُو هَمَكْلِيْدِنَجَاتِيَا ز تُو مِيْتَرِ سَمُو بَهْتُو مِيْدَارِ مَوَا ز تُو كَمَكِيْ خُوَا هَمُو بَهْتُو ز دِي كَمِيْ شُوْم . . .

• ز چشم و دست فادامه کاه دل دشمنان حجتیه جرو نیگما نشاء عُدَاتِي . . . بارانماز منجدا یگزیندند همانطور که دشمنانم میخواهند .

• فَرَا قِنَامَه سَعْدِي عَجَبْ كِه دَر تُو نَغِيْر دُو اُنْشَكُو تَالِيَا لَطِيْرٌ نَحْنُ فَعَالُو كُنَاتِ . . . و اگر بهر ندگان شکایت برمدر لانها یاشان با صدا یبلند بگریند و شیونکنند

اهداف این درس : آشنایی با اسمفاعلو اسممفعول به دو شکل ناظر، منظور و منتظر، منتظر است .

اصطلاحات ثلاثی مجرد و مزد در رشتهها یغیر انسانیمعارف نیاز به ذکر ندارد . ساختن این مشتقات تمد نظر نیست .

فقط شناختن آنها و درستمعنا کردن هداست . در زبان فارسی این سه مشتق برسامدهستند؛ لذا آموزش آنها چنداندشوار نیست .

الجارات

خرید سیمکار تدریس سفرهای یار تینیا ز بسیار یاز ز اثراناست . اینمکالمه نحوه صحیح گفتوگور آموزش میدهد .

اهداف تمرینها

تمرین اول : تقویت توانایی درک مطلب. خواندن جمله وترجمه . تمرینات خوددانش آموز حل و معلم فقط نظارت میکند .

تقویت مهارت خواندن وترجمه . تشخیص درستی، یا نادرستی عبارتها .

تمرین دوم تا پنجم : تقویت مهارت واژه شناسی .

تمرین سوم تا پنجم به قواعد رسمی باشد . در تمرین پنجم جمله و باید ترجمه نیز شود، در کمعنا عبارت (طرح سؤال از این تمرین در امتحانات نیز مناسب است .)

تمرین ششم : تثبیت آموختهها در سدرز مینه قواعد . گزینش احادیث نشانگر هداصلیاً آموزش شعر بیدار ابراناست . تغییر در باور و نگرش دانش آموز .

تمرین هفتم، هشتم و نهم : تقویت قدر تتر جمه انواع فعل (این تمرینات برایت تقویت شناخت و تتر جمه فعل طرّاحی شده است) .
 خواست تتر جمه فعل در داخل جمله . یک یا زیاد امتیاز؛ اخسن تا لیف کتابت تکرار بیش از حد است مهمتر یعنی مبحث در آموزش شهرزبان بیفعل است .
 تمرین نهم : تشخیص نقش کلمات؛ مثلاً در آیه (لا یعلم من فی السماء و اتوا الأرض الغیبیة) «مَنْ» «فاعلاستونیا» نیست بگوید فاعل محلاً مرفوع .
 موضوعی و همدردی سبب آریه ادبیت تلمیعی است .

المُعْجَم

تماماً و گانه سال گذشت هدر کنار او گانه پایه دهم در انتهای کتابت کرده است .
 لغتنامه پایانه کتابت است نظر به اهمیت فعل در یادگیری بهر زبانیت مافعلها بارنگر مزمتما میز شده اند . این بخش از کتابت در یسنیست .

دانش افزایی بر ایدبیر (نهبر ایدان شاموز)

- تلمیعی در لغت، یعنی در خشان کردن . مُلَمَّعِیَا تَلْمِیْعِیَا دَوْز بَانْگِیْکِیَا ز آرایهها یادبیدر علمبیدر است .
- ملَمَّعِدِر اصل به معنای سبوح جز آن است که پیوسته نداشتار بلکهها و خالها بیغیر از رنگاصلی باشد . تلمیعی آن است که یکشعر یا سرود در دوزبانیا گاه بیشتر سرود هشد هباشد .
- به شعر یک که بهای نرو و سرود هشد هباشد شعر مُلَمَّعِیَا گفته میشود . روش سخنور اندر بهر هگیب یا ز این آرایه ادبیا ناست که چهارها یا بیبیت یا ز شعر ابهز بانید یگر میسر ا یند . در ادبیا تفار سیا بزبان دیگر، بیشتر عربی و ده است . سعدی است که در آنها بیبیتی « سه گانه های »
- ، نمونهها یا ز این آرایهها بیش از دوزبان بهر بی، بیتبیهفار سیو بیتدیگر بهگویشبو میسر از سرود هشد هاست .
- رُکْب : جمعاً کُیور کُوب : شتر سوارانیا سب سواران، اینواژها سمجمعاست و گفته اند جمعاست .
- «قَدْ» حرف است که اختصاص به فعل داده میشود بهر طریقه که فعل متصرف، خبری و مثبت و خالی از عامل جز موصی باشد .
- این حرف از فعل جدا نمیشود، مگر با قسم که میماند آنو فعل فاصل همیافتد و مضمون آنرا تأکید میکند عبرت « : قَدْ لَا یَفْعَلُ » صحیح نیست صحیحاً زَبْمَا لَا یَفْعَلُ و لَنْ یَفْعَلَ است .
- «قَدْ» با فعل مضارع معنای توقُّع دارد مانند : قَدْ یَقُومُ الْعَابِدُ الْیَوْمَ و نیز به معنای تقلیل میآید مانند قَدْ یَصْدُقُ الْکَذِبُ یعنی دروغگو کمتر راست میگوید گاهی به معنای تحقیق یا فعل ماضی میآید ؛ « قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَقَى اللَّهَ » و گاهی برای وصل گذشت به حال میآید و گاهی معنای بسیار را با فعل مضارع میدهد مانند « قَدْ قَامَ فُلَانٌ »
- گاهی معنای بسیار را با فعل مضارع میدهد؛ مانند قَدْ أَشْهَدُ الْعَارَةَ الشَّعْوَاءَ تَحْمِلُنِیْ یعنی چه بسیار حملهای ساختار میبینم .

پاسخبر سشها یدبیر ان (موارد یدر باره جواز مذکر و مؤنث آمدن فعل)

- **کقولک** : قامر حال، وقامتر حال . وجاءت الفواطم، وجاءت الفواطم . . . و الأفضال لتذکیر معال مذکر، و التأنیث معال مؤنث، إلا فی فصلینهما با فاصل جینند یکنوناً التأنیثاً أفضل .
- آنیکونالفاعلمؤنثاً حقیقیاً مفصلاً بینه، و بین فعله بفاصل، غیر (إلا) ؛ کقولک : حضرتال مجلس امرأه، و حضرتال مجلس امرأه . . . و التأنیثاً أفصح . فإنکانالفاصل (إلا)، و جبتذکیرالفعل؛ کقولک : ما قاما إلا فاطمة .
- آنیکونالفاعلمؤنثاً مجازاً یا ظاهراً . آی : لیسبضمیر؛ کقولک : طلعت الشمس، و طلعت الشمس . . . و التأنیثاً أفصح .
- آنیکونالفاعلمؤنثاً ظاهراً، و الفعل (نعم)، أو (بئس)، أو (ساء) التیلدلم؛ کقولک : نعمتھند، و نعمھند . و بئستھند، و بئسھند . و ساءتھند، و ساءھند . . . و التذکیر فی ذلک کلھما جود .
- آنیکونالفاعلمؤنثاً مفصلاً لمؤنث؛ کقولک : إنما قامی، و إنما قامتی . و الأحسنتر کالتأنیث .
- آنیکونالفاعلمذکرراً مجموعاً بالأنفوالتاء؛ کقولک : قاما لطلحات، و قامتا لطلحات . . . و التذکیر أحسن .
- آنیکونالفاعلمؤنثاً یعود إلى جمع تکسیر لمذکر عاقل؛ کقولک : الرجال جاؤوا، و الرجال جاءت . . . و التذکیر بضمیر الجمعا قاعلاً أفصح .
- آنیکونالفاعلمذکراً جمعاً لمذکر السالم؛ کقولک : قام بنو فلان، و قام بنو فلان . و منالثنایقولھتعالی : (قَالَ آمَنَّا نَهْلًا إِلَھَا لِأَلَّذِیَا مَنَّتْ بِهِنَّوِاسْرَائِیلَ) یونس، 90

• آنیکونالفاعلاسمجنسجمعی، أواسمجمع . فالأولكقولک : قال،وقالتالعرب،أوالروم،أوالفرس،أوالثک . وأورقالشجر،وأورقتالشجر . . . والثانیكقولک : جاء،وجاءتالنسوة،أوالنساء،أوالقوم،أوالرهط،أوالإبل .

وعلىالثانیجاءقولہتعالی . . . : (وَقَالِالنِّسْوَةُفَالْمَدِينَةَ) یوسف، 30
فإنتمقدمالفاعلعلىالفعلم،وجبتأنیثالفعل؛کمافیقولہتعالی : (مَابِالْاِنْسُوَةِالَّتِیْقَطَعُنَايُدِيَهِنَّ) یوسف، 50

نقدوبررسینحوستیبونحوجدید

پیچیدگیهاینحوآموزشنحورادشوار کرده است لذا صاحب نظران باتالیفاتارنوبین، تلاش کرده اند مشکلات آنرا بر طرف کنند، در سال ۱۹۳۷ ابراهیم مصطفی در مصر « احیاء النحور » نوشت . کتاب در آغاز جنجالی به پاسا ساختن مورد نقد موافقان و مخالفان قرار گرفت

در سال ۱۹۳۸ وزارت فرهنگ مصر بهم مشاور و تطهیر حسینو گروهی از زبان شناسان انجمن تیشکیلداد تا آسان سازی نحو و آرایا بر ابراهیم مصطفی مورد بررسی قرار گیرد، پس از این که انجمن، آرایا بر ابراهیم مصطفی یعنی کتاب احیاء النحور تصدیق

نمود، وزارت در صدد تعمیم و توزیع آن در بین کشور های عربی و آریا بر ابراهیم مصطفی نمودند و نظر علمای نحوی آن در آرایا بر ابراهیم مصطفی مورد بررسی قرار گیرد، پس از دو لیت عراق، نقد و بررسی سیاق و سبب حرا به شیشی محمد جواد جزائر یسپر د، ولیگر ایشها یحوز و یجزائر بیهنه خود یم، موجب شد تا طر حجد یدر اتمام ابهده عیب و نقصین گرد و به دلایل مختلف در بر ابر هر یک از بند های آن جواب داریا ارائه کنند و در نتیجه نحو قدیم را بر نحو جدید تر جیحدهد . در حال حاضر بسیار یاز بزرگان نصر فون خود در جهان اسلام خواستار آسان سازی و اصلاح در ارائه مباحث دستور زبان عربی شده اند .

طر حپشتجلد

مقام سلمان فارسی آنقدر بالاست که پیامبر اسلام در باره ایشان فرمودند : سلمان منّا اهل البيت .
زادگاهش و ستایجیدر اصفهان و بنا بر روایاتی، رامهرمز بوده است . مرقد سلمان فارسی سلاما الاله علیهنز دیکطاق کسراست .
سلمان فارسی پیش از نشرف بهاسلام روز بهنام داشت ، از مشاوران حضرت محمد و از جمله طراحان اصلی حفر خندق در جنگ خندق بود .
پس از عمر یطولانیدر سال ۳۶ هجری در شهر مدائن در گذشت . آرامگاه وی در مدائن به بقعه سلمان پاکمشهور است .
سلمان و یک فن خود این شعر را نوشته بود :

وفد تعالی کریم بغیر زاد منال حسناتوال قلبا لسلیم

وحمال الزاد اقب حکلشی ء اذاکانالوفود علیا لکریم

وبیہیچتوشهایاز نیکیها و قلب سلیم [خدای] کریم در آدمم .

وتوشهاوردن زشتترین کار است هنگامیکه بر کریم وارد شوی .

ایوان مدائن بر جستهرتین یادگار ایران باستان روزگار ساسانیان، در تیسفون واقع در عراق کنونی است .

این اثر باستانیدر ۳۷ کیلومریجنوب بغداد در کناره خاور رود دجله است .

این بنا بر این مایشکوهو توانمند یار ان ساخته شد.